

OPINNÄYTETYÖ

Koulunuorisotyön kehittäminen Torpparinmäen yhtenäisessä peruskoulussa

Ari Manninen

Yhteisöpedagogi (AMK)

Järjestö- ja nuorisotyö

(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

(9/2024)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Koulutuksen nimi Yhteisöpedagogi (AMK), Järjestö- ja nuorisotyö

Tekijä: Ari Manninen

Opinnäytetyön nimi: Koulunuorisotyön kehittäminen Torpparinmäen yhtenäisessä peruskoulussa

Sivumäärä: 42 ja 10 liitesivua

Työn ohjaaja: Kristiina Vesama

Työn tilaaja: Torpparinmäen yhtenäinen peruskoulu / Helsingin kaupunki

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esille koulunuorisotyön vaikuttavuutta ja saavutettavuutta Pohjois-Helsingissä sijaitsevan Torpparinmäen yhtenäisen peruskoulun ja Torpparinmäen nuorisotalon välillä ja kehittää sitä.

Työn tilaajana toimi Helsingin kaupungin Torpparinmäen yhtenäinen peruskoulu. Koulun oppilasmäärä on viime vuosina lisääntynyt, ja se on lisännyt opettajien kiirettä ja tuonut levottomuutta välitunneille ja ruokailutilanteisiin. Laajemman kouluyhteistyön tiedetään tuovan helpotusta tähän. Kouluyhteistyö on hyvin tärkeää ennaltaehkäisevää nuorisotyötä koulussa nuorisotyön keinoin.

Helsingissä toteutetaan tällä hetkellä monipuolista nuorisotyötä eri menetelmiä käyttäen. Korona-aikana korostui nuorten yksinäisyys, kun kaikki toiminta eriytettiin kouluissa ja koulut suljettiin. Tällöin monissa kouluissa hyödynnettiin nuorisotalojen nuoriso-ohjaajien ammattitaitoa.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin havainnoin, keskusteluin ja haastatteluin. Koulun henkilöstöä ja nuorisotalon nuoriso-ohjaajia haastateltiin henkilökohtaisesti. Välitunneilla keskusteltiin nuorten kanssa ja he pääsivät avoimesti kertomaan omista kokemuksistaan kahden kesken. Näissä keskusteluissa tuli ilmi nuorisotyön vaikuttavuus koulunuorison keskuudessa ja korostui nuorisotyön merkittävyys ja tarve sen tekemiselle.

Haastattelujen kautta saatiin ajantasaista tietoa yhteistyön haasteista, toiveista ja ratkaisuehdotuksista. Niiden tulosten avulla luodaan vuosikellomainen toimintamalli ja -suunnitelma lukukausittain, jossa huomioidaan vastuuhenkilöt, toiminnot, säännölliset yhteiset palaverit. Suunnitelmaa päivitetään tarpeen mukaan.

Opinnäytetyön prosessi sujui hyvin. Se vastasi työn tavoitteisiin, ja tästä saatiin hyvä kehitysidea kouluyhteistyölle. Nuorten tarinat antoivat erilaisen näkökulman opettajien kertomuksille. Laadulla on merkitystä myös kaikessa nuorisotyössä ja kouluyhteistyössä.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää ja löytää keinoja parantaa kouluyhteistyötä jokaisella osa-alueella; ryhmätykset, teematunnit, erityisluokkien koulutunnit nuorisotalolla, kuukausittaiset yhteiset suunnittelupalaverit, yhteiset tapahtumat ja retket, tietojen riittävä välittyminen. Toiminnan keskiössä on aina nuorten hyvinvointi.

Asiasanat: koulunuorisotyö, kouluyhteistyö, kouluyhteistyömalli, vaikuttavuus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Community Educator, Bachelor`s Degree in NGO and Youth Work

Author: Ari Manninen

Title: Development of school youth work in Torpparinmäki comprehensive school

Number of Pages: 42 and 10 attachment pages

Supervisor: Kristiina Vesama

Commissioned by: Torpparinmäki comprehensive school / City of Helsinki

The purpose of this thesis is to highlight and develop the impact and accessibility of school youth work between Torpparinmäki comprehensive school in northern Helsinki and Torpparinmäki youth house.

The project was commissioned by the City of Helsinki's Torpparinmäki comprehensive school. The number of pupils at the school has increased in recent years, which has increased the rush of teachers and brought unrest to recesses and mealtimes. Wider cooperation with schools and youth houses is known to facilitate this. School cooperation is very important preventive youth work at school through youth work.

City of Helsinki currently carries out diverse youth work using various methods. During the coronavirus period, loneliness among young people was emphasised, as all activities were separated in schools and schools were closed. At that time, many schools made use of the professional skills of youth leaders in youth houses.

The material for the thesis was collected through observations, discussions and interviews. School staff and youth leaders at the youth house were interviewed personally. During recess, we discussed with the young people and they were able to openly share their own experiences privately. These discussions revealed the impact of youth work among school youth and highlighted the significance of youth work and the need for it.

The interviews provided up-to-date information on the challenges, wishes and proposed solutions of the cooperation. Their results are used to create an annual clock-like operating model and -plan for each semester, taking into account the responsible persons, functions and regular joint meetings. The plan will be updated as needed.

The thesis process went well. It met the objectives of the work, and this provided a good development idea for school cooperation. The stories of the young people gave a different perspective to the teachers' stories. Quality is important in all youth work and school cooperation.

The purpose of this thesis is to develop and find ways to improve school cooperation in each area; Group meetings, theme lessons, special needs classes at the youth house, monthly joint planning meetings, joint events and excursions, sufficient transmission of information. The well-being of young people is always at the heart of all operations.

Keywords: school youth work, school co-operation, school co-operation model, effectiveness

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	KEHITTÄMISTYÖN TARVE, TAVOITE JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ.....	8
	2.1 Kehittämistyön tarve ja tavoite.....	8
	2.2 Torpparinmäen yhtenäinen peruskoulu	8
	2.3 Yhteistyön kumppanuus	11
3	TIETOPERUSTA	12
	3.1 Nuorisotyö.....	12
	3.2 Koulunuorisotyö	15
	3.3 Koulunuorisotyö Helsingin kaupungilla	17
	3.4 Nuorten jaksaminen	20
4	KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS.....	22
	4.1 Haastattelut, kyselyt, havainnot.....	23
	4.2. Kehittämistyön eettinen tarkastelu.....	26
	4.3 Tutkimusmenetelmät.....	28
5	KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET.....	30
	5.1 Aineiston analyysi.....	31
	5.2 Haasteet.....	33
	5.3 Toiveet.....	34
	5.4 Ratkaisut.....	36
	5.5 Yleispalaute.....	37
	5.6 Tuotos	38
	5.7 Johtopäätökset.....	39

6 POHDINTA	44
6.1 Kehittämistyön eettisyys.....	45
6.2 Prosessin itsearviointi.....	46
6.3 Tilaaajan palaute.....	47
6.4 Koulunuorisotyön tulevaisuudesta Torpparinmäen yhtenäisessä peruskoulussa.....	48
LÄHTEET.....	49
LIITTEET.....	53

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää kouluyhteistyötä Torpparinmäen yhtenäisen peruskoulun ja Torpparinmäen nuorisotalon välillä. Nuorisotalo sijaitsee koulun yhteydessä samassa rakennuksessa, joten jo tämän sijainnin takia on hyvät mahdollisuudet laajempaan ja monipuolisempaan yhteistyöhön, joka hyödyttää kaikkia osapuolia, koulun henkilökuntaa, nuorisotalon työntekijöitä ja ennen kaikkea koulun oppilaita.

Toive laajemmasta kouluyhteistyöstä on tullut esille sekä opettajilta että nuoriso-ohjaajilta. Laajempi ja parempi yhteistyö kahden samassa talossa työskentelevän toimijan välillä auttaisi myös koulun oppilaita heidän haasteellisissa kehitysvaiheissaan ja motivoisi heitä enemmän opiskeluun. Koulun oppilasmäärä on lisääntynyt sadalla oppilaalla, joka on aiheuttanut yleistä levottomuutta sekä luokissa oppituntien aikana että välitunneilla.

Olen työskennellyt Torpparinmäen nuorisotalolla nuoriso-ohjaajana kymmenen vuoden ajan. Opettajat ovat tulleet tutuiksi ja samoin monet koululaisetkin. Yhteistyön kehittäminen Torpparinmäen peruskoulun ja nuorisotalon välillä on ollut asialistallani alusta asti. Lapset ja nuoret hyötyisivät monipuolisesta kouluyhteistyöstä. Tällaisessa yhteistyössä on tärkeää olla luottamukselliset välit kaikkiin yhteistyökumppaneihin. Nuoret tarvitsevat kasvuvaiheissaan läheleen useita turvallisia aikuisia, joihin he tietävät voivansa luottaa ja joiden kanssa he voivat keskustella esimerkiksi välitunneilla ja heti koulupäivän jälkeen tulevan viikonlopun suunnitelmistaan, harrastuksistaan tai mihin vaan muuhun liittyvistä asioistaan. Murrosiän nopeat muutokset ja kasvaminen ovat nuorille rankkaa aikaa niin henkisesti kuin fyysisestikin ja erilaisia kysymyksiä pyörii mielessä paljon. Olen huolissani nuorten jaksamisesta tänä päivänä. Teen tämän opinnäytetyön myös lisätäkseni omaa asiantuntemustani aiheesta.

Koska tilat ovat samassa rakennuksessa, on monelle koulun oppilaalle tullut tavaksi tulla nuorisotalolle heti koulun jälkeen, jos se on auki. Siellä he voivat tehdä rauhassa läksyjä ja halutessaan myös saada apua niihin toisiltaan tai ohjaajilta sekä keskustella ennestään tutun nuoriso-ohjaajan kanssa. Nuoriso-ohjaajilla on enemmän aikaa erilaisille keskusteluille kuin opettajilla.

Nuoriso-ohjaajat ovat paikalla kaikkia lapsia ja nuoria varten, jotka ovat tulleet viettämään aikaa nuorisotalolle. Ajatus tällaisesta opinnäytetyöstä muodostui minulle yhteisöpedagogi (AMK) -tutkintoon kuuluvan yhdeksän viikon kehittävän harjoittelun alussa Torpparinmäen yhtenäisessä peruskoulussa.

Tässä opinnäytetyössäni tulen selvittämään, miten yhdessä voitaisiin kehittää yhteistyötä Torpparinmäen yhtenäisen peruskoulun henkilökunnan ja nuorisotalon nuoriso-ohjaajien välillä sekä mitä haasteita yhteistyön kehittämisessä voisi tulla vastaan ja miten ne voitaisiin ratkaista. Tutkimuksellisen kehittämismenetelmän avulla selvitän molempien osapuolten näkemyksiä koulunuorisotyön kehittämisestä kaikkien hyödyksi. Tulosten perusteella luodaan käytännöllinen toimintasuunnitelmamalli, jota voidaan haluttaessa hyödyntää muissakin kaupungin peruskouluissa. Toimintatapoja on tarkoitus myös vuosittain päivittää.

2 KEHITTÄMISTYÖN TARVE, TAVOITE JA TOIMINTAYMPÄRISTÖ

2.1 Kehittämistyön tarve ja tavoite

Ajatus tällaisesta opinnäytetyöstä muodostui minulle yhteisöpedagogi (AMK) -tutkintoon kuuluvan yhdeksän viikon kehittävän harjoittelun alussa Torpparinmäen yhtenäisessä peruskoulussa. Pääsin tutustumaan läheltä moninaiseen koulutyöskentelyyn. Opettajanhuoneessa havaitsin päivittäin opettajien kiireiset aikataulut, jotka rajoittivat syvempiä dialogeja. Kaikki opettajat olivat kuitenkin myötämielisiä keskustelunavauksilleni ja myöhemmin haastattelupyynnöilleni.

Opinnäytetyön kehittämistyön selvitettävät kysymykset:

- 1) Miten kehittää yhteistyötä Torpparinmäen peruskoulun ja nuorisotalon nuoriso-ohjaajien välillä
- 2) Mitä haasteita yhteistyön kehittämisessä mahdollisesti tulee vastaan ja miten ne voidaan ratkaista

Näihin kysymyksiin selvitin vastaukset keskusteluin, haastatteluin ja havainnoin.

Koulunuorisotyö oli minulle tuttua jo ennestään, sillä olen työskennellyt tässä samassa Torpparinmäen peruskoulun ja nuorisotalon yhteisössä kymmenen vuoden ajan. Olen havainnut aitiopaikalta nuorten elinpiirien ja mahdollisuuksien muuttumisen yhteiskunnan kasvavien epävarmuuksien myötä. Myös nopea digitaalinen kehitys ei ole aina hyödyllistä. Vaikeudet näkyvät oppimistulostutkimuksissa.

2.2 Torpparinmäen yhtenäinen peruskoulu

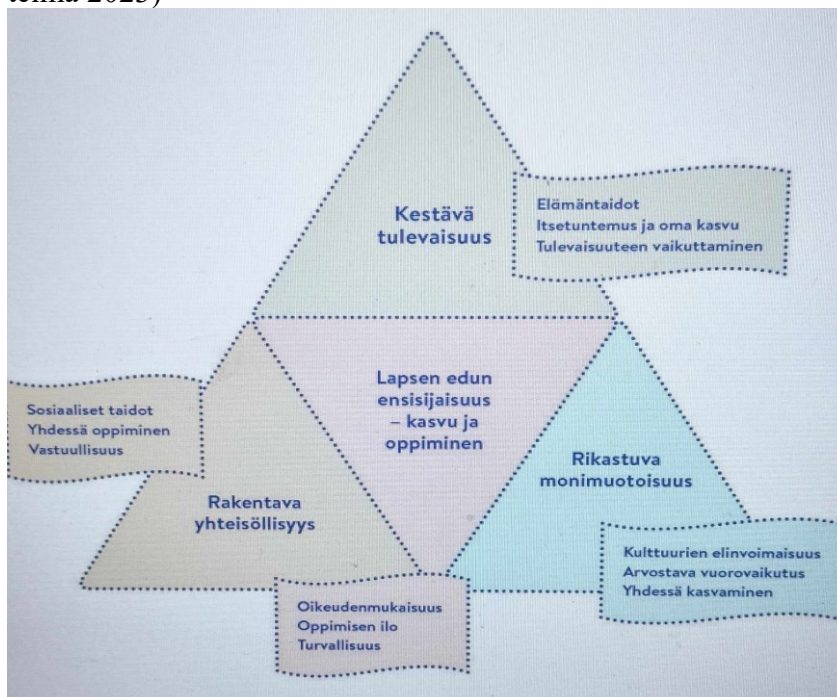
Kehittämistyöni yhteistyökumppani on Torpparinmäen yhtenäinen peruskoulu. Koulussa on opetusta kaikille peruskoulun luokka-asteille eli 1.–9. luokkalaisille. (Helsingin kaupunki 2024b.). Erityisluokkia koulussa on kaksi.

Koulu sijaitsee Uudellamaalla, Pohjois-Helsingissä, Paloheinän kupeessa, 12 kilometriä Helsingin keskustasta pohjoiseen Tuusulantien varressa. Koulun lähellä on paljon luontoa; Haltialan laajat pellot, metsäalueet ja kotieläintila, Vantaanjoki Ruutinkoskineen ja Paloheinän ulkoilualaue. Torpparinmäki on suosittu entinen asuatomessualaue lähellä Helsingin kaupungin ja Vantaan kaupungin rajaa. Vantaanjoki toimii alueen rajana. Torpparinmäki on saanut nimensä Tuomarinkylän kartanon torppareista eli vuokraviljelijöistä (juuret.org).

Oppilailla on perusopetuslain turvaama oikeus saada kaikkina koulupäivinä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta (Perusopetuslaki 642/2010, 30§ 1 mom.). Opetuksen järjestäjä huolehtii tämän oikeuden toteutumisesta, ja jokainen oppilaiden kanssa työskentelevä toteuttaa opetuksen järjestäjän vahvistamaa opetussuunnitelmaa ja noudattaa muita työtä ohjaavia normeja (Opetussuunnitelma 2023, 3).

Koulutyön perustana Torpparinmäen yhtenäisessä peruskoulussa on oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen. Oppilaille annetaan kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta sekä omassa opetusryhmässä, koulussa että lähiympäristössä ja erilaisissa verkostoissa. Tavoitteena on saada oppilaille hyvä yleissivistys ja hyvät elämönhallintataidot. Myös vuorovaikutustaitojen oppiminen on tärkeää. (Opetussuunnitelma 2023a.)

Kuvio 1. Arvolähtökohtien ja eettisten periaatteiden toteutuminen koulussa (Opetussuunnitelma 2023)

Helsingin peruskoulujen yhteinen arvoperusta on: Lapsen edun ensisijaisuus – kasvu ja oppiminen, Kestävä tulevaisuus, Rikastuva monimuotoisuus ja Rakentava yhteisöllisyys.

Jokaiseen neljään arvolähtökohtaan liittyy lisäksi omat eettiset periaatteensa (Opetussuunnitelma 2023, 14). Opetussuunnitelman osat rakentuvat näiden arvojen mukaan. Nämä kaikki arvoperustat ja eettiset periaatteet näkyvät myös Torpparinmäen koulun toiminnassa.

Torpparinmäen yhtenäinen peruskoulu sijaitsee pientalovaltaisella asuinalueella. Vieressä on Vantaanjoki, Helsingin ja Vantaan rajalla. Myös Paloheinän maja, kota ja seikkailupuisto ovat lähellä. Tämä mahdollistaa oppilaiden retket näille lähiluontoalueille. Niiden myötä mahdollistuu koululle tärkeä luontokasvatus aidossa luontoympäristössä koulun arvojen mukaisesti.

Koulun arvoina ja tavoitteina on asiakaslähtöisyys, avoin yhteistyö, jatkuva oppiminen, oikeudenmukaisuus ja taloudellisuus. (Opetussuunnitelma 2023b.) Esimerkiksi halutaan kehittää oppilashuoltoa paremmaksi tai tiivistää yhteydenpitoa vanhempainyhdistyksen kanssa.

Jokaisella lapsella on oikeus käydä peruskoulua ilmaiseksi. Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle. Valtion on taattava hyvät kehittymismahdollisuudet kaikille lapsille. Lapsella on myös oikeus riittävästi levätä, leikkiä ja viettää vapaa-aikaa. Lapsella on oikeus ilmaista oma mielipiteensä, kunhan ei loukata muiden oikeuksia. (unicef.fi.)

Torpparinmäen peruskoulussa on tällä hetkellä oppilaita noin 497, joten koulun oppilasmäärä on aika suuri. Parin viime vuoden aikana oppilasmäärä on kasvanut reilulla sadalla oppilaalla. Tämä on kasvattanut vastaavasti koululuokkien määrää, ja ryhmäkoot ovat siten myös kasvaneet. Koulu ei ole mitoitettu näin suurelle oppilasmäärälle. Tilojen käyttöä on suunniteltava tarkemmin ja aikataulutettava muun muassa ruokailua. Levottomuus koululla on lisääntynyt; esimerkiksi poliisi haki yhden oppilaan ja toiselta löydettiin puukko.

Torpparinmäen koululle palkattiin toukokuussa 2024 kouluvalmentaja. Hänen toimenkuvansa ei ehtinyt vielä muotoutua ennen lukukauden loppumista kesäkuun alussa. Kouluvalmentajan palkkaaminen oli tarpeellista koulun nykyisessä tilanteessa. Kouluvalmentajan tehtäviin yleensä kuuluu muun muassa olla läsnä kouluympäristössä, kannustaa oppilaita koulun käynnissä, järjestää välituntitoimintaa ja harrastetoimintaa koulun jälkeen (Salin-Hämäläinen 2020).

Torpparinmäen nuorisotalon käytössä on keittiö ja toimistohuone. Muut tilat ovat yhteiskäytössä peruskoulun ja nuorisotalon kesken. Tilat ovat koulun hallinnassa.

Nuorilla on mahdollisuus sanoa mielipiteensä esimerkiksi yhteisen oleskelutilan sisustukseen, jonka Helsingin kaupungin nuorisopalvelut mahdollistaa. Näin luodaan yhdessä viihtyisyyttä ja yhteisöllisyyttä. Tänä keväänä oppilaat saivat vaikuttaa muun muassa uuden sohvan valintaan ja sen väriin. Nuorisotalon sometilillä järjestettiin aiheesta kysely.

2.3 Yhteistyön kumppanuus

Sekä koulun opettajilla että nuorisotalon nuoriso-ohjaajilla on paljon oman alansa ammatillista osaamista. Molemmilla on tietoa ja osaamista lapsista ja nuorista.

Lisäksi koulussa opiskelevien lasten ja nuorten taustoista, heidän oppimisvalmiuksistaan ja -vaikeuksistaan tiedetään molemmilla tahoilla paljon. Opettajien tiedot voivat olla erilaisia kuin nuoriso-ohjaajien tiedot.

Kehittämistyössä painotetaan juuri yhteisöllisyyttä. Usein puhutaan jaetusta asiantuntijuudesta, jossa moniammatillinen osaaminen ja eri osapuolten mielipiteet rikastuttavat käsityksiä yhteistyöstä. Vuorovaikutuksella ja yhteistyöllä on tärkeä merkitys kehityssuunnitelmissa. (Valli 2018, 240–241.)

Koululla tärkeä kumppani on myös vanhempainyhdistys, joka kokoontuu pari kertaa vuodessa. Yhdistys suunnittelee oppilaiden ja koko työyhteisön iloksi erilaisia tapahtumia; esimerkiksi järjestää kirpputoreja, kahvitarjoiluja tai jäätelöauton viimeiseksi koulupäiväksi. Haastatte- luissa tuli esille, että olisi hyvä asia, jos nuoriso-ohjaajat tulisivat osallistumaan myös vanhempainyhdistyksen kokouksiin. Näin voitaisiin edistää ja parantaa tiedonkulkua joka tasolla; opettajille, vanhemmille, nuoriso-ohjaajille. Kyseessä ovat yhteiset lapset ja nuoret, joiden hyvinvointi ja jaksaminen on kaikille tärkeää.

3 TIETOPERUSTA

3.1 Nuorisotyö

Nuorisotyön katsotaan alkaneen jo 1800-luvun loppupuolella, jolloin nuorisoseuraliike syntyi osana kansallista heräämistä ja sivistysaatteen nousua. Liike syntyi aluksi kansanliikkeenä. Keskeisiä harrastusaloja olivat tuolloin kasvatus- ja sivistysaatteen mukaisesti monimuotoinen kansanvalistustoiminta. Yksi tärkeä merkitys alussa oli myös lukutaidon ja suomalaisen kirjastolaitoksen kehittäminen. Toiminta painottui alussa muun muassa kansanjuhliin, teatteriin ja liikuntaan. Nykyisin harrastustoiminnan keskiössä ovat yhteisöllisyyden ja sosiaalisten taitojen ja eritystaitojen oppiminen (Nuorisoseurat).

Helsingissä kaupungin nuorisotyö alkoi vuonna 1948. Tuolloin perustettiin ensimmäiset kerhokeskukset Mäkelään, Käpylään ja Vallilaan. Sodan aikana huomattiin nuorten olemassaolo ja haluttiin saattaa heidät järjestykseen. Nuorisojärjestöillä ei ollut varaa, joten valtiovallan oli osallistuttava kuluihin. (Ilves 1998, 7.) Usean vuoden ajan Nuorisoasiainkeskus perusti nuorisokahviloita, mutta nuorison käytös alettiin kokea niissä häiriöksi. Nuorisotalojen tarkoitus oli saada nuoret pois kaduilta ja häiriköimästä. (Ilves 1998, 193.) Nuorisotaloja perustettiin paikkoihin, joissa kaupungilla oli muutakin toimintaa, esimerkiksi kirjasto. Jo tuolloin nuorisotalojen työntekijät vaihtuivat usein, mutta talojen isännät pysyivät. Tämä heidän pitkäaikaisuutensa mahdollisti kiinteän yhteydenluomisen alueen kouluihin ja muihin toimijoihin. Jos kurinpito-ongelmia ilmeni koulussa tai nuorisotalolla, siitä seurasi porttikielto, jota tarkasti noudatettiin. (Ilves 1998, 198.)

Kasvatustyössä erotetaan informaali ja nonformaali oppiminen. Virallista eli formaalia oppimista on osallistuminen ja oppiminen koulujärjestelmässä; peruskouluissa, lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa. Tavoitteena on opintojen loppuunsaattaminen ja tutkinto. Nonformaali oppiminen ei ole virallista. Sekin on muodollista organisaation järjestämää opetusta ja oppimista, mutta se ei johda mihinkään tutkintoon. Tällaista oppimista tapahtuu esimerkiksi museoissa, kirjastoissa, tiedekeskuksissa. Myös nuoriso-ohjaajien kautta tuleva oppiminen on tällaista epävirallista oppimista ja opettamista. (EduLabs-hanke.)

Kokemus osallisuudesta on tärkeää jokaiselle. Opettajien ja kasvattajien tehtävä on vahvistaa lasten ja nuorten vaikuttamistaitoja ja kasvattaa ymmärrystä osallisuuden merkityksestä. (Opetushallitus 2024a.) Tomi Kiilakoski (2007) määrittelee osallisuutta kahdella eri tavalla: ensimmäisenä on oikeus omaan identiteettiin ja arvokkuuteen osana perhettä, ryhmää, yhteisöä, yhteiskuntaa tai ekosysteemiä. Toinen määritelmä on todellisen vastuun kantaminen ja sen saamista oman, toisen ja koko yhteisön toimintakyvystä. Se on sitoutumista toimintaan yhteisten asioiden parantamiseksi. Näissä määritelmissä korostuu, että osallisuudessa on kysymys kuulumisesta arvostettuna jäsenen johonkin itseä suurempaan yhteisöön. Tämä on tärkeää jokaiselle, niin nuorelle kuin aikuiselle. Nuorisotyössä toteutetaan kaikkia näitä osallisuuden määritelmiä. Nuorisotyössä halutaan antaa nuorille aito kokemus osallisuudesta arvokkaana yhteisön jäsenenä. Osallisuudessa on oikeuksia, mutta myös velvollisuuksia ja vastuunkantamista. Osallisuus on tunnetta; sen olemus paljastuu kuulemalla nuoria. (Gretschel & Kiilakoski 2007, 12–14.)

Tämä kaikki näkyy myös Torpparinmäen nuorisotalon toiminnassa. Nuorisotalolla korostetaan aikuisen läsnäoloa ja nuorten vapaaehtoista sitoutumista toimintaan. Nuorisotyössä nuorisotalolla on sallittua oleilu ja joutilaisuus. Oppimisympäristö rakentuu pakottomuuden ja luottamuksellisuuden varaan. Nuorisotaloja koskeva terminologia hämmentää heitä, joille asia ei ole tuttu. Sitä kutsutaan useilla termeillä. Talotyö ja tilatyö ovat eräitä yleisesti käytettyjä termejä. Alueellisella nuorisotyöllä viitataan laajemmin siihen, että paikallisen nuorisotalon merkitys alueella ulottuu talon seiniä paljon pidemmälle ja laajemmalle. (Honkasalo & Kiilakoski & Kivijärvi 2011, 159.)

Ammatillisesti ollaan luontevasti yhdessä nuorten kanssa. Heidän ei ole pakko hakea vakavia kontakteja aikuisten kanssa; juttelu voi olla kevyttä tai vakavia aiheita koskettava, miten kukin nuori kokee tarvetta. Toiminta lähtee nuorten toiveista ja haluista (Kiilakoski & Kinnunen & Djupsund 2015, 20). Toki tietyt käyttäytymis- ja järjestyssäännöt koskevat kaikkia talolla oleskelevia. Torpparinmäen nuorisotalolla tämä toteutuu esimerkiksi jutteluhetkinä nuorisotalon oleskelutilassa yhteisen tekemisen lomassa.

Nuorisotyön tehtävä on vahvistaa nuoren itsetuntoa, itsetuntemusta ja ilmaisutaitoa. Nuoren yksilöllistä ja positiivista minäkuvan kehittymistä tuetaan hänen tarvitsemiensa keinoin. Nuorisotyö opastaa nuoria myös terveellisten elämäntapojen pariin ja toimimaan yhteisöissä ja yhteiskunnassa (Kiilakoski 2015, 61–63).

Torpparinmäen nuorisotalolla tätä toteutetaan tekemällä yhdessä ruokaa, katsotaan yhdessä valittua elokuvaa tai pelataan. Jokaista kävijää rohkaistaan tulemaan mukaan yhteiseen tekemiseen.

VANUPO eli Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma on valtioneuvoston nelivuotiskausittain hyväksymä poikkihallinnollinen ohjelma. Sen tavoitteena on edistää nuorten kasvu- ja elinoloja. Uusi ohjelma on nyt päivitetty vuosille 2024–2027. Uuden ohjelman tavoitteena on vahvistaa nuorten hyvinvointia monialaisin toimenpitein ja yhdessä monialaisten toimijoiden kanssa. Alla suora lainaus ohjelman tavoitteesta.

”Vahvistetaan ja selkeytetään kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön roolia sen varmistamiseksi, että työmuoto tunnustetaan entistä paremmin keskeisenä tapana lisätä yhteisöllisyyttä ja turvallisia aikuisia nuoren arkipäivään.”
(Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024c.)

Tutkija Trudi Cooper (2018), joka toimii nuorisotyön apulaisprofessorina Australian yliopistossa, on alan asiantuntijana linjannut, että kaikkea nuorisotyötä yhdistää keskiössä olevat seuraavat viisi piirrettä:

- 1) nuorten elämä ja heidän asiansa ja huolensa
- 2) nuorten sosiaalisten suhteiden, siteiden ja nuorten sosiaalisen ympäristön huomioiminen
- 3) kannustavien ja ystävällisten suhteiden kautta työskenteleminen ja näiden asioiden arvostaminen
- 4) kokonaisvaltainen lähestymistapa nuoriin, joka pitää sisällään a) informaalin kasvatuksen, b) huolen etiikan ja nuorten kukoistuksesta huolehtimisen, c) nuorten osallisuuden, oikeuksien ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämisen
- 5) toimiminen puolueettomasti ja kunnioittaen

Viime vuosien aikana kuntien nuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa on lisääntynyt voimakkaasti (Jurvanen ym. 2021). Korona-ajan erilaisilla rajoituksilla oli myös vaikutusta tässä. Silloin kuntien nuorisotyössä ei voitu kokoontua entiseen tapaan kokoontumisrajoitusten takia. Nuorisotalojen toiminta oli suljettu pitkään koronaepidemian alettua, samoin koulujen toiminnossa oli rajoituksia, ja oppilaat olivat välillä etäopetuksessa (Opetushallitus 2024c).

Tehdyn tutkimuskatsauksen mukaan nuorisotyöllä on oikeus toimia koulussa; sen potentiaali on tunnustettu jopa ihan valtiiovallan taholta. Nuorisotyö tunnustetaan toimijana, joka voi koulussa mukana ollessaan tukea nuorten hyvinvointia sekä yksilöiden ja ryhmien kanssa työskennellessä. Moniammatillisen yhteistyön ja erityisesti nuorisotyön vahvistaminen perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa oli yksi valtakunnallisen nuorisopoliittisen ohjelman 2020–2023 alatavoitteista. (Jurvanen ym. 2021.)

Koska koulunuorisotyön toteutustavat vaihtelevat kovasti eri paikallistasoilla, niistä tiedetään yleisellä tasolla vähänlaisesti. Myöskään aihetta koskeva käsitteistö ei ole vielä kovin vakiintunutta, ja käytetään monia eri termejä. Tämä saattaa aiheuttaa hämmennystä heille, joille toiminta-alue ei ole vielä tuttua, ennen kuin toiminta paremmin mallintuu ja vakiintuu (Jurvanen ym. 2021). Nuorisotyössä tehdään myös nuorisotyön opetussuunnitelma (NUPS), johon kirjataan nuorisotyön tavoitteet ja tarkoitus (Kiilakoski & Kinnunen & Djupsund 2015, 17–18, 204).

3.2 Koulunuorisotyö

Tärkeä osa kaikkea nuorisotyötä on kouluissa tehtävä koulunuorisotyö. Se on osa kunnallista nuorisotyötä. Helsingin kaupungin kouluissa käytetään usein lisätukena kaupungin nuorisopalvelujen nuoriso-ohjaajia tilanteen ja tarpeen mukaan. Korona-aikana alkanut kokeilu havaittiin hyväksi ja toimivaksi, ja sitä on jatkettu edelleen. Nuoriso-ohjaajan tiiviimpi näkyminen koulun arjessa helpottaa kouluhenkilöstön työtä. Koulunuorisotyö on nuorisotyötä, joka tapahtuu kouluympäristössä. Sen tavoitteena on syventää ja laajentaa koulussa olevien nuorten kasvatuksellisia kokemuksia nuorisotyön keinoin.

Mitä termi koulunuorisotyö sitten pitää sisällään? Koulunuorisotyö sisältää muun muassa yksilökeskusteluja, ryhmäytymisiä, pelejä, leikkejä, retkiä, koulutunteja nuorisotalolla, mukana olemista teematunneilla ja verkkotyötä. Toiminnasta käytetään myös termiä koulu yhteistyö, koulussa ja oppilaitoksissa tehtävä nuorisotyö, nuorisotyö koululla tai koulun ja nuorisotyön yhteistyö (Suutari 2016, 7–8). Kyseessä on arvokas työmuoto, joka on nuorten kannalta tarpeellinen. Sillä on ehkäisevä vaikutus. Koulunuorisotyö on siis nykyisin tärkeä osa nuorisotyötä.

Se on nuorisotyötä, jonka tavoitteina on tukea monipuolisesti nuorten kasvua ja tilannetta yksilönä, auttaa häntä olemaan osa laajempaa sosiaalista verkostoa, sekä auttaa nuorta kiinnittymään lähiympäristöönsä.

Koulunuorisotyössä kyse on myös eri ammattikuntien välisistä suhteista, kun peruskouluihin tuli 2000-luvulla uusi ammattiryhmä: kuntien nuorisotyöntekijät. Koulunuorisotyö on nuorisotyötä, joka tapahtuu kouluympäristössä. Sen tavoitteena on syventää ja laajentaa koulussa olevien nuorten kasvatuksellisia kokemuksia nuorisotyön keinoin.

Koulunuorisotyö on nykyisin tärkeä osa nuorisotyötä. Nuorisotyön tavoitteina on tukea monipuolisesti nuorten kasvua ja tilannetta yksilönä, auttaa häntä olemaan osa laajempaa sosiaalista verkostoa, sekä auttaa nuorta kiinnittymään lähiympäristöönsä. Nuorisotyön tehtävä on vahvistaa nuoren itsetuntoa, itsetuntemusta ja ilmaisutaitoa. Nuoren yksilöllistä ja positiivista minäkuvan kehittymistä tuetaan hänen tarvitsemiensa keinoin. Nuorisotyö opastaa nuoria myös terveellisten elämäntapojen pariin ja toimimaan yhteisöissä ja yhteiskunnassa. (Kiilakoski 2015, 61–63.)

Nuorisotalolla korostetaan aikuisen läsnäoloa ja nuorten vapaaehtoista sitoutumista toimintaan. Nuorisotyössä nuorisotalolla on sallittua oleilu ja joutilaisuus. Oppimisympäristö rakentuu pakottomuuden ja luottamuksellisuuden varaan. Ammatillisesti ollaan luontevasti yhdessä nuorten kanssa. Heidän ei ole pakko hakea vakavia kontakteja aikuisten kanssa; juttelu voi olla kevyttä tai vakavia aiheita koskettava, miten kukakin nuori kokee tarvetta. Toiminta lähtee nuorten toiveista ja haluista (Kiilakoski & Kinnunen & Djupsund 2015, 20). Toki tietyt käyttäytymis- ja järjestyssäännöt koskevat kaikkia talolla oleskelevia.

Koulunuorisotyöllä tarkoitetaan yleensä nuorisotyöntekijöiden työskentelyä vähintään peruskoulun 7–9-luokkien kanssa. Toki alemmillakin vuosiluokilla voidaan hyödyntää tätä yhteistyötä. Koulunuorisotyön kautta voidaan olla nuorten tukena, kun oppilaat siirtyvät peruskoulusta toiselle asteelle. Tärkeää on eri tavoin yhteistyöllä vahvistaa nuorten osallisuutta, yhteisöön kuulumisen tunnetta ja hyvinvointia. (Jurvanen 2021.)

Nuori, joka on saanut riittävästi tukea ja kannustusta esimerkiksi jatko-opintopohdinnoissaan, tulee mielellään myöhemmin kertomaan saamastaan opiskelupaikasta ja opinnoistaan ja viihtymisestään siellä. Nuoret tunnistavat aikuisen aidon välittämisen ja kiinnostuksen asioistaan.

Nuorisotyö tunnustetaan toimijana, joka voi koulussa mukana ollessaan tukea nuorten hyvinvointia sekä yksilöiden ja ryhmien kanssa työskennellessä. Moniammatillisen yhteistyön ja erityisesti nuorisotyön vahvistaminen perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa oli yksi valtakunnallisen nuorisopoliittisen ohjelman 2020–2023 alatavoitteista. (Jurvanen ym. 2021.)

Kasvuyhteisön näkökulmasta koulun toimintaa voidaan tarkastella kasvun ja kasvamisen prosessina. Tämä ei välttämättä edellytä, että aikuisilla olisi tietoinen pyrkimys kasvattaa. Koulussa on prosesseja, jotka vaikuttavat kaikkiin koulun sosiaalisessa ympäristössä toimiviin. Koulu muodostaa ympäristön, jossa rakentuu käsitys kansalaisuudesta, vaikutusmahdollisuudesta ympäristöön ja palvelutuotantoon. (Kiilakoski 2014, 45.)

Koska koulunuorisotyön toteutustavat vaihtelevat kovasti eri paikallistasoilla, niistä tiedetään yleisellä tasolla vähänlaisesti. Myöskään aihetta koskeva käsitteistö ei ole vielä kovin vakiintunutta, kuten jo aiemmin mainitsin ja listasin käytössä olevia eri termejä. Tämä saattaa aiheuttaa hämmennystä heille, joille toiminta-alue ei ole vielä tuttua, ennen kuin toiminta paremmin mallintuu ja vakiintuu. (Jurvanen ym. 2021.)

3.3 Koulunuorisotyö Helsingin kaupungilla

Koulunuorisotyö on Helsingin kaupungilla laajentunut koronavuosien jälkeen, jolloin hyödynnettiin nuoriso-ohjaajien työpanosta koulujen ja kaiken nuorisotoiminnan sulkeuduttua koontumisrajoitusten takia. Tällä hetkellä Helsingin kaupungissa toimii koulu- ja oppilaitosnuorisotyön projektiyksikkö kahdeksantoista ohjaajan voimin kahdessakymmenessä kahdeksässä koulussa ja oppilaitoksessa. Toiminta alkoi vuonna 2021 kevätlukukaudella kahdella vuosarilaisella peruskoululla kahden ohjaajan ja projektipäällikön voimin.

Vuoden päästä työ laajeni myös toisen asteen oppilaitoksiin. Nykyisen toimintamuotonsa projekti saavutti alkuvuonna 2023. Projektin tavoitteena on tuoda nuorisotyö säännölliseksi osaksi koulujen arkea. Tässä vaiheessa toimitaan koulun epävirallisella puolella ja myös osana virallista hyvinvointi- ja kasvatustehtävää (Nuorten.hel.fi 2024).

Helsingin kaupunki aloitti entistä laajempaa nuorisotyötä kouluissa ja oppilaitoksissa osana koronapandemiasta palautumista. Toiminnan muodot vaihtelevat eri oppilaitoksissa. Keskiössä kaikilla toimijoilla on nuorten kohtaaminen ja turvallisen aikuisen kiireetön läsnäolo oppilaitoksen arjessa. (Helsingin kaupunki 2024c.)

Helsingin kaupunki on tuonut perinteisen nuorisotyön rinnalle uusia toimintatapoja, jotka vastaavat nuorison nykyisiä tarpeita. Helsingin kaduilla monta eri toimijaa tekee yhteistyötä nuorisotyön parissa. Nuoret halutaan kohdata heidän reviirillään. Kontakti turvalliseen aikuiseen luo turvallisuutta nuorille sekä koko kaupungille. (Helsingin kaupunki 2024c.)

Vuonna 2009 Heikki Lauha listasi kirjassaan Helsingissä toteutetun koulun ja nuorisotalon yhteistyön eri toimintamuotojen mukaan. Yhteistyö on ryhmäyttämistä, osallisuustoimintaa, päihdevalistusta, pienryhmä- ja kerhotoimintaa, verkostotyötä, erilaista toimintaa koulussa (esimerkiksi nuorisotyön mainostamista, teemapäiviä, aamunavauksia, vanhempainiltoja. (Kiilakoski 2014, 12.)

Nuorisotaloille tullaan vapaaehtoisesti. Sinne tullaan ja oleillaan rennosti silloin kun nuorilla on vapaa-aikaa. Nuorisotalo on avoin tila, jonne kuka tahansa nuori voi tulla ilman edellytyksiä. Eikä tarvitse osata tai harrastaa mitään. Nuorisotalot ovat oleilun ja hengailun tiloja keskellä kaupunkiympäristöä. (Honkasalo 2011, 174.)

Nuoriso-ohjaajan työnkuva

Nuoriso-ohjaajan tehtäväkuva on laaja-alainen ja monimuotoinen. Se ei välttämättä ole kaikilla riittävästi tiedossa, ei edes yhteistyötahoilla.

Nuoriso-ohjaajien työnä on ohjata, toteuttaa ja luoda edellytyksiä nuorten vapaaehtoiselle ja vapaamuotoiselle vapaa-ajantoiminnalle ja harrastuksille, jotka ovat lähtöisin nuorten omista lähtökohdista ja toiveista. Nuoriso-ohjaajat lisäksi myös suunnittelevat ja järjestävät erilaisia kulttuuri-, liikunta-, seikkailu-, leiri-, retki- ja elämystoimintoja sekä muun muassa erilaisia musiikkiin liittyviä teemoja ja tapahtumia. Nuoriso-ohjaajat neuvovat myös pelaamisesta kiinnostuneita nuoria verkkopeleissä. (Kiilakoski ym. 2015, 58–63.)

Osa nuoriso-ohjaajista on perehtynyt erityisesti peliasioihin, jolloin peliteemalla voidaan järjestää vaikka erilaisia turnauksia, jos nuoret niin haluavat. Pelien ikäraajat kuitenkin otetaan huomioon tarkasti eikä esimerkiksi K18 -pelejä sallita.

Nuoriso-ohjaajat toimivat yhteistyössä kunnallisen nuorisotyön, koulujen ja oppilaitosten sekä muiden nuorten kanssa toimivien järjestöjen kanssa ja myös seurakuntien kanssa.

Yhteistyötä tehdään tarvittaessa myös lastensuojelun kanssa. Viran puolesta tehdään tarvittaessa esimerkiksi lastensuojeluilmoitus. Toimintaa kehitetään yhdessä lasten, nuorten ja heidän perheidensä kanssa. Helsingissä osa nuorisotaloista on erikoistunut erityisesti johonkin tiettyyn toimintaan, esimerkiksi peleihin, elokuvantekemiseen tai musiikkiin.

Nuoriso-ohjaajan työ on usein miten nuorisolähtöistä avointa iltapainotteista nuorisotyötä nuorisotaloilla. Nuoriso-ohjaaja voi antaa sekä ryhmä- että yksilöohjausta. Hän edesauttaa nuoren kasvua ja hyvinvointia monin tavoin, esimerkiksi tukemalla osallisuutta ja vahvistamalla sosiaalisuutta. (Opintovapaa.)

Nuoriso-ohjaajan koulutustausta voi vaihdella. Monella on vähintään esimerkiksi kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto tai nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajan ammattitutkinto. Nykyisin usea nuoriso-ohjaaja on suorittanut Yhteisöpedagogi (AMK)- tai Sosionomi (AMK) -tutkinnon. AMK-tasoisien tutkinnon laajuus on 210–240 opintopistettä. (Työmarkkinatori.fi 2024.)

Osa ohjaajista on mukana kansainvälisten nuorisoryhmien tapaamiseen liittyvissä järjestelyissä Erasmus+ -ohjelman kautta, joka on Euroopan unionin koulutuksen, nuorisoalan ja urheilun ohjelma. Tämä opiskelijavaihto-ohjelma on perustettu 1987. Nuorisovaihdossa nuorten ryhmät kohtaavat ryhmiä muista maista. He tekevät ryhmissä yhteistyötä ja avartavat näin omaa maailmankuvaansa kulttuureja vertailemalla (Opetushallitus 2024). Nuoriso-ohjaajan tukea ja apua tarvitaan sekä ennen että jälkeen Erasmus+ -ohjelmaan osallistumisen. Se voi olla monelle nuorelle ensimmäinen pidempi jakso ulkomailla itsenäisesti.

Nuoret tarvitsevat nuoriso-ohjaajan tukea ja neuvoja myös muun muassa jatko-opintoihin haikutumisessa. Tuttu nuoriso-ohjaaja voi kannustaa lasta ja nuorta opiskeluissa, jotta toivottu jatko-opiskelupaikka myöhemmin mahdollistuu. Nuoret tarvitsevat rohkaisua omissa valinnoissaan ja pyrkimyksissään. He haluavat kuulla: sinä pystyt siihen, sinä osaat, kun vähän enemmän jaksat yrittää. Ulkopuoliselta tuleva kannustus ja rohkaisu vaikuttaa paljon.

3.4 Nuorten jaksaminen

Nuorten koulunkäyntiin ja koulussa jaksamiseen vaikuttavat nuorten kasvava väsymys ja kuormituksen tunne. Moni kokee myös kotitehtävien paljouden raskaaksi. Nuoren paha olo voi joutua monesta eri syystä. Yhtä yksittäistä syytä ei välttämättä löydy. Kouluun meno voi pelottaa, ryhmätyöt ja muut sosiaaliset tilanteet jännittävät. Myös koulukiusaamista voi tapahtua. Koulukiusattua oppilasta kouluun meno ahdistaa. (Kenttäpäiväkirja 2024.)

Tänä vuonna koulujen rehtoreille jälleen tehty koulukysely osoitti, että koulujen mielestä 40 % oppilaista ei ole riittäviä valmiuksia jatko-opintoihin. Oppilaiden lukutaito on heikentynyt ja pitkäjänteisyys keskittyä opintoihin vähentynyt. (MTV Uutiset 2024a.)

Kouluihin tulee yhä useammin oppilaita, jotka eivät kunnioita aikuisia eivätkä halua tehdä mitään itselleen epämiellyttäviä asioita (MTV Uutiset 2024b). Opettajat ovat hankalassa tilanteessa, kun kuitenkin pitäisi opettaa uusia, tarpeellisia opetussuunnitelmassa määriteltyjä oppiaineita ja valmistaa oppilaita jatko-opintoja varten. Opettamiseen varattu aika saattaa helposti kulua muuhun kuin opettamiseen ja lisäksi riittävän opiskelurauhan ylläpitämiseen luokassa, heille, jotka vielä haluavat opiskella. Koulun sääntöjä ei noudateta.

MTV:n uutisissa haastateltu opettaja totesi, että yhä useampi oppilas tarvitsee paljon tunneohjausta. Oppimattomuus kertautuu, kun ketään ei voi enää jättää luokalleen. Vaikeista oppiaineista on hankala saada kiinni yläasteella, jos niiden perusteita ei ole oppinut ala-asteella. Peruskoulun jälkeen haluttua jatko-opiskelupaikkaa voi olla vaikea saada, jos päästötodistukset numerot ovat alhaisia.

YLEn A-studio (25.6.2024) käsitteli nuorten radikalisoitumisen uhkaa kolmen asiantuntijan voimin. Eurooppa-tutkimus keskuksen johtaja Helsingin yliopistosta Leena Malkki toivoi täsmällistä toimintaohjelmaa, joka kuitenkin on vaikea tehdä. Tarvitaan ammattilaisten ja vanhempien laajaa yhteistyötä. Pelastakaa Lapset ry:n ekstremismin asiantuntija Rosa Haavisto mainitsi, miten nuorisotyöhön paremmin panostamalla voidaan auttaa nuoren kasvamista vastuuntuntoiseksi aikuiseksi. Yksikin turvallinen aikuinen, joka on aidosti kiinnostunut lapsen ja nuoren elämästä, riittää.

Suojelupolisinsä apulaispäällikkö Jonna Turunen piti tärkeänä myös viranomaisten parempaa tiedonvaihtoa ja moniammatillista viestintää. Radikalisoituminen lähtee epäoikeudenmukaisuuden tunteesta ja kohtelusta. Alkuun pääsystä radikalisoitumista on vaikea saada hallintaan. Tarvitaan laajasti koulunuorisotoimen ja kasvatuksen alan yhteistoimia jo varhaisessa vaiheessa, jotta radikalisoitumista ei pääsisi tapahtumaan sille alttiiden lasten ja nuorten keskuudessa. Opinnäytetyötä tehdessäni vastaan tuli useasti eri medioissa samaa ongelmaa käsitteleviä teemoja. Muun muassa rehtoreille lähetettävä kysely ja eri asiantuntijoiden haastattelut kertoivat monien toimijoiden yhteisestä huolesta nuorten pahoinvoinnista ja oppimistaitojen väheneemisestä.

Asiantuntijat ovat selvittäneet myös Tutkintoon valmentavan koulutuksen, TUVA-koulutuksen toimivuutta. TUVA-koulutus antaa opiskelijoille valmiuksia hakeutua lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Se ohjaa jatko-opintojen ja työelämäsuunnitelmien tekemisessä. Laissa säädetty tavoitteet ovat hyvin toteutuneet. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024a.)

TUVA-koulutus on tarkoitettu nuorille, jolla ei ole toisen asteen tutkintoa, ja jotka jostain syystä tarvitsevat siihen valmentavaa koulutusta. Se on tarkoitettu sekä oppivelvollisille että aikuisille, jotka tarvitsevat valmiuksia ja/tai ohjauksellista tukea siirtyäkseen lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. TUVA-koulutuksen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskeluvalmiudet, joiden avulla hän voi hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen ja myös suoriutua näistä opinnoista loppuun saakka. Opiskeluvalmiuksilla tarkoitetaan esimerkiksi opiskelu/tutkintokielen osaamista, opiskelutaitoja ja myös elämänhallinnan taitoja. Koulutuksen aikana voi myös korottaa perusopetuksen arvosanoja, jos ne eivät riitä halutun koulutuspaikan saamiseksi (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024b). Näin taataan jokaiselle nuorelle paremmat mahdollisuudet jatko-opintoihin.

4 KEHITTÄMISTYÖN TOTEUTUS

Laadullisessa tutkimuksessa tutkijalla on mahdollisuus suunnitella ja toteuttaa tutkimuksensa joustavasti. Tietyt ennako-oletukset voivat ohjata ja helpottaa päättelyä. Lopputulos ja näkemykset täytyy avata lukijoille, jotta tutkimuksen luotettavuus säilyy ja siitä tulee ymmärrettävä. (Eskola ym. 2001, 20.) Lukijalle täytyy kuvata koko prosessi niin, että hän ymmärtää mistä kehittämistyössä on kyse, vaikka asia ei muutoin olisikaan lukijalle ennestään tuttu.

Kehittämistyön aineiston tarkoitus on kuvata tutkittavaa ilmiötä. Analyysin kautta luodaan sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysissä aineisto järjestetään tiiviiseen ja selkeään muotoon. Laadullisen aineiston analyysin tarkoitus on informaation lisääminen. Siinä hajanaisesta aineistosta yritetään luoda yhtenäinen kokonaisuus. (Tuomi ym. 2009, 108.) Keräämäni aineisto kuvaa hyvin kouluysteistyön nykytilannetta ja tuo esiin toiveita laajemmasta yhteistyöstä.

Laadullista tutkimuksellista kehittämistyötä voi lähestyä myös narratiivisuuden kautta. Kertomukset kiinnostavat ihmisiä. Tarinoilla on yleensä alku, keskiosa ja loppu. Haastatteluissa puhuimme tarinan keskiosaa. (Eskola ym. 2001, 22.) Tutustuin työni aineiston keruun aikana erilaisiin kertomuksiin, tarinoihin, kokemuksiin aiheesta aikaisemmin tehtyjen opinnäytetöiden kautta. Narratiivisuutta laajasti tulkittuna voidaan kuvata myös ihmisten tapana olla vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Se on tapamme tulkita identiteettiä ja ilmaista itseämme. (Puusa ym. 2020, 216.) Narratiivisuus on mukana ihmisen elämässä kolmessa muodossa: sanallisena tai kuvallisena esityksenä, sisäisenä tarinana ihmisen mielessä tulkintana ja ennakoijana tai elettyinä tarinana. (Puusa ym. 2020, 217.) Kertomukset kiinnostavat kaiken ikäisiä ihmisiä. Tarinoiden kautta voidaan myös jakaa tietoa ja opettaa, sillä ne jäävät peremmin mieleen.

Laadullisen tutkimuksen yksi keskeisimmistä tavoitteista on ymmärtää ja tulkita muutoksia. Se asettaa haasteita tutkimuksen laadun ja uskottavuuden arviointiin. Tutkijan tulee erottaa muutokset ihmisten toiminnasta ja kulttuureista, jotka näkyvät henkilöiden tavassa kertoa tarinoita haastattelujen yhteydessä. Erilaiset aineistot sisältävät aina suuren määrän tietoa kertojen identiteetistä, sosiaalisesta suhteesta ja asemista niissä yhteisöissä, joissa he toimivat. (Puusa & Juuti 2020, 199.) Laadullisen tutkimuksen tärkein tavoite on saada syvälinen käsitys kohteena olevasta ilmiöstä. Tämä on keskeisin perusta laadullisen tutkimuksen laadun arvioinnille.

Laadun arvioinnissa on arvioitava tutkijan osallistujien ja aineiston vuorovaikutus osana prosessia. (Puusa ym. 2020, 195.) Tarkoitukseni oli saada ajantasaista ja oikeaa tietoa koulu yhteistyön tilanteesta Torpparinmäessä.

Pääosa kaikesta tutkimuksesta on subjektiivista, sillä jokainen tutkimuksessa tehty ratkaisu perustuu tutkijan omiin valintoihin (Puusa ym. 2020, 189). Tämän huomasin oman työni edetessä.

Alla oleva kuvio 2 kuvaa yhteen-vetona laadullisen tutkimuksen uskottavuutta. Nuo kaikki kohdat havaitsin omaa kehittämistyötäni tehdessäni.

Kuvio 2. Laadullisen tutkimuksen uskottavuus: yhteenveto (Puusa ym. 2020, 201)

Objektiivisuuden harhasta subjektiivisuuden hyötyyn	Laadullisen tutkimuksen arvioinnin haasteet
<p>Laadullinen tutkimus on subjektiivista</p> <p>Validiteetti: kuvatut tapahtumat ovat yleisesti totta</p> <p>Reliabiliteetti: tutkimuksen yhtenäisyys ja prosessin johdonmukaisuus</p> <p>> ilmiön syvällinen ymmärtäminen</p>	<p>Odotusarvona käytännön yhteys</p> <p>Kokemusten, merkitysten ja sosiaalisen vuorovaikutuksen hyödyntäminen</p> <p>Syvällisyyden vaatimus, monitulkintaisuuden hyväksyminen</p>
	<p>Aineistojen ja analyysin monipuolisuus</p>
	<p>Tulkinnan rikkaus</p>

4.1 Haastattelut, kyselyt, havainnot

Kehittämistyöni aineiston keräämisen toteutin yhteisöpedagogi (AMK) -tutkintoon kuuluvan yhdeksän viikon kehittävän harjoitteluni aikana Torpparinmäen yhtenäisessä peruskoulussa ja nuorisotalolla. Lisäksi tein havainnointia etnografisesti päivittäin.

Kahden viikon aikana havainnoin useilla oppitunneilla myös oppituntityöskentelyä ja lisäksi osallistuin erityisluokan tunneille nuorisotalossa. Osallistuin pyynnöstä myös kolmen seitsemännän luokan ryhmäytyksiin.

Kehittämistyöni pääasiallisen aineiston keräsin haastatteluin ja keskusteluin. Haastattelin koulun henkilöstöä sekä nuorisotalon nuoriso-ohjaajia. Toteutin haastattelut jokaisen kanssa ennalta sovittujen aikataulujen puitteissa. Koulun henkilöstöä haastattelin heidän omissa luokissaan tai työhuoneissaan. Nuoriso-ohjaajien haastattelut toteutin nuorisotalon keittiössä, jonka oven saa tarvittaessa kiinni. Nauhoitin jokaisen haastattelun matkapuhelimeni äänitustoiminnolla.

Näin nauhoitusväline oli aina mukamani ja pystyin joustavasti sopimaan haastatteluajat kullekin haastateltavalle sopivana ajankohtana. Haastatteluja kertyi yhteensä kymmenen. Kunkin haastattelun kesto oli noin kymmenestä minuutista kahteenkymmeneen minuuttiin.

Jokainen haastateltava sai etukäteen tietoa tutkimuksestani alustavissa keskusteluissa ja sopiesamme kullekin sopivaa haastattelu-aikaa. He saivat haastattelun yhteydessä myös tiedotteen opinnäytetyöstä, jossa oli mainittu haastateltavan oikeudet sekä tietosuojan ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat. Suoritetut haastattelut purin ja litteroin heti tietokoneelle.

Sen jälkeen luokittelin vastaukset saatujen kommenttien perusteella saadakseni ihmisten erilaisista vastaustyyleistä koottua esille kaikki samaa teemaa tarkoittavat kokonaisuudet.

Epävirallisia keskusteluja käytiin paljon niin opettajien kuin nuoriso-ohjaajienkin kanssa. Kaikki nämä keskustelut vahvistivat käsitystäni laajemman koulu-yhteistyön tärkeydestä koulun ja nuorisotalon välillä. Varsinaiset suunnitellut haastattelukysymykset toimivat viimeisenä vahvistuksena.

Nauhoitin kaikki haastattelut; kukaan ei kirjoittanut vastauksiaan lomakkeelle. Tällainen haastattelutapa soveltui parhaiten kiireisille haastateltaville, joista osa olisi vierastanut lomakkeen pakonomaisuutta. Lisäksi haastattelutilanne voi olla monelle jännittävä, jos sellaiseen ei ole tottunut. Haastateltavat saivat kerran lukea kysymykset etukäteen. Senkin vuoksi tällainen vapaamuotoisempi, rennompi haastattelutilanne sopi kaikille haastateltaville paremmin. Kaikki aineistojen keruuseen liittyvät asiat on dokumentoitu tarkasti. (Tuomi ym. 2009, 161.)

Valitsin tutkimusmenetelmäksi aineistolähtöisen sisällöntutkimuksen, joka soveltuu monenlaisiin tarkoituksiin. Se on yksi laadullisen tutkimuksen perusanalyysimenetelmä. Se soveltui hyvin tällaiseen kehittämistyöhön, jossa kerätty aineisto on analyysissa pääosassa. Analyysissa edetään yksittäisistä havainnoista laajempiin käsitteisiin. (Eskola ym. 2001, 83.)

Sisällönanalyysilla tarkoitetaan erilaisten kirjoitettujen, kuultujen tai nähtyjen sisältöjen analyysia. Aineisto voi olla esimerkiksi tekstiä, kuvaa, videota tai ääntä. Sisällönanalyysissa tutkitaan tekstejä tai tutkitaan ja tulkitaan tekstejä. Aineistodokumentti voi olla esimerkiksi kirja, artikkeli, päiväkirja, keskustelu, dialogi tai mikä tahansa kirjalliseen muotoon saatettu materiaali. Sisältö on tutkimuksen kannalta keskiössä. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Kirjoitin havaintoja päivittäin kenttäpäiväkirjaan. Näin sain dokumentoitua esimerkiksi oppilaiden käyttäytymistä välitunneilla ja ruokailun yhteydessä pitkällä välitunnilla.

Tuomen (2018) mukaan laadullisessa tutkimusanalyysissa aineistoa tiivistetään ja jalostetaan käsitteelliseen muotoon. Aineistosta tutkitaan ja tulkitaan siitä tehtyjä havaintoja. Tutkin keräämäni aineistomateriaalia sen sisältöjen perusteella opinnäytetyöni tutkimuksellisten haastattelukysymysten mukaisesti.

Aluksi luin huolellisesti läpi koko aineiston. Sen jälkeen etenin pienemmästä yksityiskohdasta laajempiin kokonaisuuksiin, jotta sain yleiskäsityksen kehittämiskohteena olevasta aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi 2018.) Aluksi värikoodasin samaa asiaa tarkoittavat ilmaisut ja sanat. Käytin eri ryhmissä eri värejä, jolloin aineistosta oli helposti poimittavissa värin mukaan samaan luokkaan kuuluvat teemat. Teemat pelkistettiin niin, että pääluokiksi nousi lopuksi kolme keskeistä luokkaa: haasteet, toiveet ja ratkaisut. Näiden kolmen pääluokan pohjalta tehtiin aineistolähtöinen analyysi ja koottiin yhteen saadut palautteet.

Analyysin teko ohjaa aineistoa. Aineisto ja sen luotettavuus ovat keskiössä. Siitä nostetaan esiin työn kannalta keskeiset teemat. Sisällönanalyysin avulla voidaan aineistoa analysoida systemaattisesti ja objektiivisesti (Tuomi ym. 2009, 103). Laadullisen aineiston tarkoitus on luoda aineistoon selkeyttä ja tietoa tutkittavasta aiheesta. Aineisto tiivistetään, mutta siinä ei kuitenkaan kadoteta sen sisältämää tietoa. Tiivistämällä aineistosta luodaan selkeä kokonaisuus ja kasvatetaan näin sen informaatioarvoa. (Eskola & Suoranta 2000, 137.) Tiivistys selkeytti myös omaa aineistoani ja sen analysointia.

4.2 Kehittämistyön eettinen tarkastelu

Kenenkään haastateltavan henkilötietoja ei kerätty eikä tallennettu minnekään missään vaiheessa aineiston keruun aikana.

Vain heidän vastauksensa tallennettiin ilman nimiä tai muita tunnistetietoja tallentimelle. Jokainen haastateltava oli suostuvainen nauhurin käyttöön. Se helpotti ja nopeutti haastattelujen tekoa ja aineiston jatkokäsittelyä.

Nauhoitetut haastattelunauhat poistetaan tallentimelta ja tietokoneelta, kun opinnäytetyö on valmistunut. Paperiset muistiinpanot tuhoetaan kehittämistyön valmistuttua silppuamalla.

Jokainen osallistui haastatteluihin ja kyselyihin vapaaehtoisesti oman aikataulunsa mukaan. Aikatauluista sovittiin jokaisen kanssa joustavasti ja henkilökohtaisesti yhdessä ennalta. Sovitut aikataulut pitivät kaikkien kohdalla. Ainoastaan koulun ja nuorisotalon työntekijöitä haastateltiin. Kenenkään haastatellun henkilön mitään henkilötietoja ei tallennettu missään vaiheessa minnekään aineistossa, ei kirjallisessa muodossa eikä digitaalisessa muodossa.

Ennen tutkimuksen aloittamista Helsingin kaupungilta piti hakea tutkimuslupa. Täytin huolellisesti kaupungin valmiilla lomakkeella perustellun lupahakemuksen.

Liitin mukaan kaikki tarvittavat ja vaaditut liitteet: tutkimussuunnitelma, aineistohallintasuunnitelma, mallit tiedotuskirjeestä ja suostumusasiakirjeistä.

Ilman vaadittuja liitteitä ja tarkkaa kuvausta työstä ja sen tarkoituksesta, lupaa on vaikea saada. Minulle kerrottiin, että hakemuksen käsittely saattaa kestää yleensä useita viikkoja.

Jätin tutkimuslupahakemuksen maaliskuun lopussa. Sain tiedon tutkimusluvan myöntämisestä huhtikuun puolella välissä. Tämän jälkeen pystyin heti aloittamaan haastattelujen teon.

Aineiston kerääminen toteutettiin kokonaisvaltaisen eettisesti ja huolellisesti. Osallistuminen oli kaikille täysin vapaaehtoista. Kenenkään henkilöllisyys ei tule esille vastauksissa. Kaikki muutkin mahdolliset tunnistetiedot häivyttiin. Kerroin etukäteen haastatelluille, mitä aihetta ja teemaa haastattelu koskee (Tuomi ym. 2009, 73). Lisäksi näytin kysymykset haastatelluille etukäteen. Yhdessä saatoimme syventää teemoja tarvittaessa.

Haastattelun runko oli perusteltu ja asianmukaisesti muotoiltu. Myös tekninen välineistö oli kunnossa ja luotettava; sen toimivuus oli testattu etukäteen. (Hirsjärvi ym. 2001, 184.)

Eettisyys tarkoittaa, että työn tekijä on noudattanut eettisiä periaatteita koko ajan kaikissa prosessin vaiheissa tutkimuksellista kehittämistyötä tehdessään. Näin sekä menetelmät että analyysit täyttävät hyvän tutkimuksen kriteerit, ja ne voivat toimia minkä vain muun vastaavan tutkimuksen ohjeena. Tutkimuksella täytyy pyrkiä saamaan hyviä asioita työn kohteena oleville ihmisille eikä siitä saa koitua heille harmia. (Puusa ym. 2020, 175.) Tämä on mielestäni tärkeää varsinkin teemoissa, jotka koskevat haastateltavien työpaikkaa ja niiden olosuhteita ja käytäntöjä.

Noudatin kaikissa vaiheissa hyviä tieteellisiä tutkimustapoja ja tutkimuseettisiä periaatteita. Hyviä eettisiä periaatteita ovat luotettavuus, rehellisyys, arvostus ja vastuunkanto (TENK).

Usein todetaan, että laadullisen tutkimuksen työn luotettavuutta voi olla vaikea arvioida. Tutkimuksen kohteena olevan ilmiön tulee olla eheä. Ilmiön luonne näkyy saaduissa tuloksissa ja käsittelytavoissa. Toisaalta ihmisten käyttäytyminen vaihtelee eri asiayhteyksissä, jolloin kehittämistyötä ja aineiston keruuta voi olla mahdoton täysin samanlaisena toistaa. Tutkimuseettiset ohjeet on huomioitava joka vaiheessa huolellisesti. (Puusa ym. 202, 81, 179–181.)

Aineisto on luotettavaa, koska kyseessä on koulun opettajat, joihin olen tutustunut kehittävän työharjoitteluni aikana, ja monet heistä olivat tuttuja jo ennestään. Kerroin potentiaaleille haastateltaville etukäteen kehittämistyöstäni. Kaikki pitivät sitä tärkeänä ja mielenkiintoisena aiheena. Kaikilla haastatelluilla oli ja on tahtotila parempaan ja monipuolisempaan yhteistyöhön jatkossa.

Opettajat suhtautuivat haastattelupyyntöihin, haastatteluihin ja opinnäytetyöhöni myönteisesti. Kaikki vastaajat saivat vastata anonymisti, sekä koulun opettajat ja muu kouluhenkilöstö sekä nuorisotalon työntekijät, nuoriso-ohjaajat. (Hirsjärvi ym. 2001, 185.)

Jokaista haastateltavaa haastattelin henkilökohtaisesti rauhallisessa paikassa yhdessä sovitun aikataulun mukaisesti. Haastatteluaineistoa ei näytetä eikä esitetä kenellekään ulkopuoliselle. Litteroitua aineistoa säilytetään henkilökohtaisella tietokoneellani salasanan takana.

Olen vastannut aineistossa esiin tulleisiin kysymyksiin tarkasti ja hyvin. Selostan ja kuvaan työni toteuttamisen mahdollisimman tarkasti. Sama huolellisuus ja luotettavuus kulkee läpi koko prosessin.

4.3 Tutkimusmenetelmät

Kehittämistyöni on laadullinen opinnäytetyö. Laadullisessa tutkimuksellisessa kehittämistyössä tavoitteena on ymmärtää tutkimuksen kohteena olevaa kehittämiskohdetta mukana olevien henkilöiden kannalta ja kautta (Puusa ym. 2020, 9). Ihmisten kokemukset ja mielipiteet ovat analyysissä merkittäviä. Arvolähtökohta on tärkeä, sillä arvot muokkaavat mitä ja miten tutkimuksen tekijä yrittää ymmärtää ilmiötä, jota tutkii. Lähtökohtana on kuvata todellista elämää, ja löytää uusia tosiasioita eikä todentaa jo olemassa olevaa tietoa. (Hirsjärvi ym. 2007, 16–17.) Aiempi tutkimustieto otettiin huomioon. Opinnäytetyöni on aineistolähtöinen; siinä käytetään sanoja ja huomioita, joita aineisto sisältää eli niitä, joita haastateltavat ovat aidosti sanoneet. (Puusa ym. 2020, 11.)

Valitsin aineiston käsittelymenetelmäksi laadullisen sisällönanalyysin, koska se soveltuu parhaiten tällaiseen opinnäytetyöhön, jonka aiheena on kehittämistyö, jossa haastatellaan asian äärellä oikeasti olevia ihmisiä. Vuorovaikutus ja luottamus ovat tärkeitä haastattelutilanteessa.

Valitsin haastateltaviksi ihmisiä, luokanopettajia ja muuta henkilökuntaa sekä nuoriso-ohjaajia, joilla tiesin olevan asiantuntevaa tietoa aiheesta, ja jotka itsekin kokivat aiheen läheiseksi ja kiinnostavaksi. Tällöin kyseessä on harkinnanvarainen ja tarkoituksenmukainen näyte. (Puusa ym. 2020, 14,84,106.)

Valitsin puolistrukturoidun haastattelutavan, jossa esitin suullisesti kaikille samat kysymykset, mutta jokainen sai vapaasti vastata niihin oman kokemuksensa ja näkemyksensä mukaan.

Tällainen haastattelu on subjektiivinen kokemus (Puusa ym. 2020, 111). Tällainen haastattelu sopii työni tarkoitukseen hyvin, koska teema on kaikille tuttu. Ihmisten tulkinnat asioista ja heidän niille antamat merkitykset ovat kaikki jotenkin merkityksellisiä. (Tuomi ym. 2009, 75; Hirsjärvi ym. 2001, 48.)

Aineiston koodaus ja teemoittelu

Sisällönanalyysissä tehdään aluksi aineiston koodaus. Siinä tutkija tunnistaa ja nimeää aineistostaan löytämiään sisällöllisiä elementtejä. Kun koodaus on aineistolähtöistä, tutkija etsii aineistosta kohtia, jotka kertovat teemasta jotain tutkimuskysymyksen kannalta kiinnostavaa.

Jos kyse on teksteistä, kohdat voivat olla laajuudeltaan hyvin erilaisia yksittäisistä ilmauksista, yksittäisistä sanoista kokonaisiin lauseisiin. (Kallinen ym. 2015.) Näin toimin myös omassa työssäni.

Aineiston sisällöistä tehdään sen jälkeen johtopäätöksiä, jotka kertovat yleisemminkin kiinnostavaa kohteesta. On analysoitava, mikä sisällöissä on kiinnostavaa ja mikä on eroavaa tai mikä yhdistävää. Sen jälkeen pohditaan, miten erilaisista yksityiskohdista voi muodostaa kokonaiskuvan. (Kallinen ym. 2015.) Näin päästään jatkamaan aineiston teemoittelua.

Teemoittelu on analysoinnin perusmenetelmä, jossa aineistosta pyritään löytämään erilaisia teemoja eli keskeisiä aihealueita (Kallinen ym. 2015). Teemat syntyvät usein dialogissa yhdessä teorian kanssa. Siksi aineistoon tutustumisen yhteydessä löydettyjä eri kategorioita ei voi pitää vielä suoraan analyysiteemoina. Ne täytyy suhteuttaa vielä teoriaan. (Puusa ym. 2020, 165.)

Olen tutustunut huolellisesti litteroimaani aineistoon laadullisen aineiston menetelmällä. Etsin aluksi aineistosta sellaisia sanoja ja kommentteja, jotka ovat merkityksellisiä kehittämiskysymyksiäni kannalta. Seuraavaksi hahmottelin niistä löydöksistä eri kategorioita. (Puusa ym. 2020, 163.) Eri kategoriat muodostuivat sen jälkeen teemoiksi. Lopputuloksena huomasin, että yläteemoina aineistosta nousi esiin haastateltavien haasteina koetut ongelmakohdat, molempien osapuolten toiveet yhteistyön kehittämisestä sekä ratkaisuehdotukset parempaan yhteistyöhön. Näiden yläteemojen alla selvitän seuraavaksi tarkemmin aineistosta esiin nousseita kehittämiskohteita.

5 KEHITTÄMISTYÖN TULOKSET

Henkilökohtaisia haastatteluita kertyi kahden viikon aikana yhteensä kymmenen. Haastatteluiden lisäksi keskustelin koulu yhteistyöstä ja sen kehittämisestä vapaamuotoisesti luokanopettajien kanssa välitunneilla ja opettajanhuoneessa. Teemaa sivuttiin myös Maunulan alueen nuorisotalojen yhteisessä yksikkökokouksessa. Osallistuin niihin joka viikko yhdeksän viikon keittävän työharjoitteluni aikana.

Nauhoitin kaikki tekemäni haastattelut. Sen jälkeen litteroin kaikki nauhoittamani haastattelut ja siirsin ne tietokoneelleni. Aineiston koodaamisessa etenin sen jälkeen vähitellen yksityiskohdista laajempiin teemoihin. Pääteemoiksi muodostui kolme selkeää aihetta, joiden pohjalta esitelen kehittämistyöni tuloksia.

Päädyin alussa siihen ratkaisuun, että haastatteluaineiston laajuuden takia, oli parasta ensin tulostaa koko aineisto paperille ja tehdä ensimmäiset koodaukset suoraan näille paperiprinteille. Merkitsin samaa asiaa tarkoittavat ilmaukset erilaisin värikoodein, samankaltaiset ilmaisut samalla värillä, jolloin ne oli helppo kopioida papereista jatkokäsittelyä varten. Huomasin, että yhdessä vastauksessa saattoi ilmetä useita eri teemoja. Tämän jälkeen teemoittelin pelkistetyt ilmaukset eri alaluokkiin ja lopulta pääluokkiin. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä yhdistellään käsitteitä, jotta päästään selkeään ja yksinkertaisempaan lopputulokseen, jonka pohjalta on helppo analysoida esiin nousseita teemoja. Pelkistämistä helpotti useiden vastausten samankaltaisuus, koska asia oli tuttu kaikille vastaajille, joten siksi vastauksissa ilmeni useita melkein samantyyllisiä ilmaisuja.

Sisällönanalyysi perustuu tekijän tulkintaan ja päättelyyn, jossa edetään empiirisestä aineistosta käsitteellisempään näkemykseen tutkittavasta aiheesta. Aineisto pyritään järjestämään tiiviiseen ja selkeään muotoon, josta saadaan sanallinen kuvaus työn alla olevasta ilmiöstä. (Tuomi ym. 2009, 108.) Tein aineistosta tulkintoja, joiden pohjalta saatiin lopullinen sanallinen kuvaus.

Pidin harjoittelun alusta asti kenttäpäiväkirjaa, johon kirjoitin päivittäin ylös kaikki toteutuneet tapahtumat, havainnot ja muistiinpanoja keskusteluista eri päivinä eri henkilöiden kanssa. Laskin lopuksi yhteen päivittäiset kohtaamiset, joita oli yhteensä noin 673, noin 75 joka viikko. Nämä havainnot ja keskustelut loivat minulle luotettavan ja kattavan käsityksen Torpparinmäen peruskoulun oppilaiden toiminnasta ja mielipiteistä.

Alla yksi näyte kenttäpäiväkirjan muistiinpanoista:

”Välitunnilla kohdattu nuoria, jotka olivat entisiä nuorisotalon kävijöitä (15 nuorta). Keskusteltiin tulevasta riparista ja tulevaisuudesta teemalla lukio vai ammattikoulu. Nuorisotalolla kehityskohteena olisi vanhan sohvan ja maton hävittäminen. Tilalle toivotaan kaksi erillistä sohvaa sekä iso taulutv.”

5.1 Aineiston analyysi

Analyysimenetelmänäni on aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Se on menetelmä, jolla erilaisia dokumentteja voidaan analysoida objektiivisesti. Dokumentti voi olla esimerkiksi kirja, artikkeli, päiväkirja, haastattelu, keskustelu. (Tuomi ym. 2009, 103.) Vaihtelunvaraa on siis paljon. Sama aineisto voi olla myös kerätty useasta eri lähteestä ja eri menetelmällä.

Luin ensin huolellisesti kaikki litteroidut haastattelut läpi, että sain niistä hyvän kokonaiskäsit-
tyksen. Sen jälkeen etsin niistä yhteisiä teemoja; sanoja, sanapareja, lauseita. (Tietoarkisto.)
Merkitsin yhteneväiset teemat aina samalla värillä. Käytin koodauksessa erilaisia värejä vaih-
dellen värejä eri teemojen eri ominaisuuksien mukaan.

Merkitsin esimerkiksi keltaisella värillä haastatteluissa esiin tulleet ongelmatilanteet ja haas-
teet, punaisella vastaajien erilaiset toiveet paremmasta yhteistyöstä ja vihreällä kaikki ratkai-
suehdotukset molemminpuolisen yhteistyön kehittämiseksi. Lisäksi alleviivasin kehittämistyön
kannalta keskeisiä ja tärkeitä esiin tulleita kohteita. Merkitsin myös selventäviä muistiinpanoja
paperin marginaaleihin.

Koodauksessa etsin samankaltaisille asioille ja ilmauksille kuvaavan yhteisen ilmauksen. Sen
jälkeen tarkemmin teemoiteltiin koodatut ilmaisut edelleen laajemmiksi kokonaisuuksiksi. Laa-
jemmista teemoista luotiin vielä yleiskäsitteet, yleisteemat. Alla olevassa taulukossa on kuvattu
aineistolähtöisen sisällönanalyysin työn vaiheet pääpiirteittäin.

Taulukko 1. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin eteneminen (Tuomi ym. 2009, 109)

SISÄLLÖNANALYYSSIN ETENEMINEN
Haastattelujen kuunteleminen ja litterointi
Haastattelujen lukeminen ja sisältöön perehtyminen
Samankaltaisten ilmaisujen etsiminen, koodaus ja pelkistys
Pelkistettyjen ilmausten yhdistely ja ryhmittely
Yleisteemojen analysointi

Alla olevassa taulukossa esittelen esimerkinomaisesti yhdet valinnat aineiston käsittelystä. Taulukossa näkyy vasemmalla ensimmäisessä sarakkeessa ei-koodattu merkintä suoraan aineistosta ja seuraavissa sarakkeissa pelkistys ja teemat.

Pääluokiksi aineistosta nousi haastattelukysymysten mukaan haasteet, toiveet ja ratkaisut. Kukin kolmesta pääkohdasta koettiin haastateltavien vastauksissa tärkeinä, ja kaikkiin kohtiin löytyi haastatteluaineistosta runsaasti erilaisia mainintoja.

Taulukko 2. Esimerkki pelkistämisestä ja teemoittelusta

Alkuperäinen ilmaus	Ensimmäinen luokka	Toinen luokka	Pääluokka
Ajanpuute puolin ja toisin	Erilaisten työaikojen tuoma ajanpuute	Erilaiset työajat	Haasteet
Kaikilla tahto tukea nuorten hyvinvointia	Nuorten hyvinvointi keskiössä	Nuorten tukeminen	Toiveet
Nuta mukana erilaisissa toiminnoissa	Yhteistä toimintaa ja yhteiset palaverit	Yhteistä toimintaa	Ratkaisut

5.2 Haasteet

Haastateltavien vastauksissa mahdollisiin yhteistyön haasteisiin tuli esille keskeisesti kolme eri teemaa: 1) erilaisten työaikojen tuoma ajanpuute, 2) epätietoisuus toisen ammattilaisen työkuvasta ja 3) kiireen aiheuttama sitoutumisen puute.

Nuoriso-ohjaajien työajat keskittyvät nuorisotalolla iltapäivään ja iltaan sekä viikonloppuihin. Opettajien työaika kouluaiikana puolestaan on aamu- ja varhaisiltapäiväpainotteista. Sujuva yhteistoiminta vaatisi vastaantuloa molemmin puolin. Ongelmana tuli vastaan myös se, kuka maksaa nuoriso-ohjaajan palkan, jos hän on aamupäivän koululla. Jos nuoriso-ohjaaja on koko aamupäivän jo koululla, hänen työaikansa ei voi jatkua myöhään iltaan. Ongelmana on, miten tällöin järjestetään riittävä työvoima nuorisotalolla sen aukioloaikana.

Toinen teema liittyi siihen, ettei koulun henkilöstö välttämättä tuntenut riittävän hyvin nuoriso-ohjaajien toimenkuvaa ja heidän laaja-alaista osaamistaan. Koska se ei ole tiedossa, heidän laaja osaamistaan koulun ja lasten ja nuorten hyväksi ei osata hyödyntää riittävästi. Ei myös tunneta kaikkia niitä mahdollisuuksia, mitä toiselta osapuolelta voisi pyytää. Tahtotila molemmilla kuitenkin olisi enempään yhteistyöhön koululla ja nuorisotalolla. Kun yhteistä keskustelua ei ole, saatetaan asiat ilmaista toiselle liian yksioikoisesti. Aina ei tiedetä missä kulkee se raja; mitä kuuluu koulun hoidettavaksi ja mikä nuorisotalon nuoriso-ohjaajien.

Kiire vaivaa kaikkia niin koululla kuin nuorisotalollakin. On paljon oppilaita, oppitunteja, valmisteluja ja viimeistelyjä. Nuorisotalolla myös on paljon suunnittelua ja toimintojen aikatauluttamista. Koulun puolelta tulee usein kiireellä erilaisia toiveita ja pyyntöjä. Omat haasteensa tuovat myös henkilöstön poissaolot, yllättävät tai ennalta sovitut. Nuoriso-ohjaajien työpanosta saatetaan tarvita satunnaisesti myös muualla toimintayksikön toisessa kohteessa.

Alla muutama suora sitaatti haastatteluista:

”No haasteet varmaan nyt ainakin on tietysti erilaiset työajat, nuorisotyönohjaajilla painottuu kuitenkin iltoihin työ. Ja koulussa sitten taas työ painottuu aamuun.”

”Siihen pitäisi tosissaan siihen yhteistyöhön sitten sitoutua puolin ja toisin.”

”Mikä rooli kummallakin on ja mitä asioita kuuluu esimerkiksi nutan hoidettavaksi mitä koulun.”

5.3 Toiveet

Yhteistyön todettiin olevan suhteellisen toimivaa pienessä mittakaavassa jo nyt, mutta siitä ei ole olemassa selkeää suunnitelmaa. Ilman selkeää suunnitelmaa on vaikea toimia rutiinienkaan kohdalla. Vastauksissa esiintyi neljä keskeistä toivetta ja teemaa: 1) ryhmäytyksiä ja teematunteja yhdessä enemmän, 2) yhteistä suunnittelua ja uusia toimintatapoja, 3) moniammatillisuuden arvostaminen sekä 4) nuorten hyvinvointi keskiössä.

Molempien tahojen vastauksissa tuli useasti esiin erilaiset ryhmäytykset. Nuoriso-ohjaajat ovat jo olleet niissä useasti mukana, ja niihin koulun henkilöstö kovasti toivoikin edelleen heidän apuaan. Erilaiset teematunnit oli toinen asia, joka tuli puheissa usein esille. Nuoriso-ohjaajilla on paljon osaamista erilaisista ryhmäytyksistä. Teematuntien pitäminen ajankohtaisista aiheista sopisi myös nuoriso-ohjaajien säännölliseen tehtäväkuvaan. Nuoriso-ohjaajilla on myös tietoa ajantasaista nuorten mahdollisista vaikeuksista ja teemoista, joita tullut esiin esimerkiksi nuorisotalolla nuorten kesken puheissa tai kiistoissa. Teematuntien avulla voitaisiin kartoittaa muun muassa riitatilanteita ja muuta häiritsevää käyttäytymistä ja lisääntyneitä painimisherkyyttä. Koulun teematunneilla, joissa nuoriso-ohjaaja on ollut jo mukana, on käsitelty esimerkiksi vuorovaikutus- ja tunnetaitoja.

On muistettava, että sekä opettajilla että nuoriso-ohjaajilla on vahva vaitiolovelvollisuus kaikista kuulemistaan nuorten ja perheiden asioista. Asioita voidaan käsitellä myös nimettömänä.

Nuoriso-ohjaajat ovat korkeasti koulutettuja nuorisoalan ammattilaisia, joilla monella on laaja kokemus nuorisotyöstä. Ohjaajien koulutustaso on noussut viime vuosina. Helsingin kaupunki työnantajana myös kouluttaa nuoriso-ohjaajia ajankohtaisista teemoista.

Jotta koulu yhteistyö saataisiin hyvin toimimaan ja molempia tahoja huomioiden, pitää olla enemmän yhteistä, aitoa suunnittelua. Uusia toimintamuotoja on kokeiltava rohkeasti. Jos jokin tapa ei toimi, sitä voi muuttaa tai muokata. Kokeilu ei velvoita aina toimimaan tietyllä tavalla. Epäonnistumisia ei tarvitse pelätä. Lukuvuoden alussa olisi hyvä tehdä ensimmäinen perussuunnitelma ainakin syyslukukauden osalle. Säännöllisiä, yhteisiä palavereja olisi hyvä pitää.

Toiminnan keskiössä tulee kuitenkin aina olla lapset ja nuoret ja heidän kasvunsa ja hyvinvointinsa tukeminen, jotta jokainen nuori saisi koulunsa loppuun ja hänellä olisi riittävästi valmiuksia jatko-opintoihin. Sekä opettajat että nuoriso-ohjaajat ovat koulutettuja kasvatusalan ammattilaisia.

Alla muutama sitaatti:

”Parikin tuntia viikossa voisi olla ja ehkä johonkin yhteisille retkille tai muille voisi mennä, että kuitenkin oppilaille on aika tiivis kontakti tänne nuorisotalolle, niin siellä saattaisi olla se aikuinen kenelle on helpompi puhua tietyistä asioista.”

”...aktiivisesti tieto meille, että pystyttäisiin osallistumaan ja miettimään sitä pidemmällä aikajänteellä. Elikkä vaikka suunnittelemaan koko vuosi silleen, että noihin me tullaan osallistumaan ja sitä kautta niinku tiivistää sitä.”

”Oppilaat kyllä haluaisi olla enemmän tekemisissä nuorisotyöntekijöiden kanssa ja olla täällä tiloilla ynnä muuta ja käyttää näitä enemmän.”

”Joillakin oppitunneilla ollaan oltu mukana. Enemmän semmoisia toiminnallisia ne oppitunnit, missä nuoriso-ohjaaja on ollut mukana. Sekä luokkien ryhmätyksissä.”

5.4 Ratkaisut

Selkeitä ratkaisuehdotuksia toimivampaan koulu yhteistyöhön tuli myös molemmilta ryhmiltä. Tässä ryhmässä keskeisinä nousivat esiin seuraavat teemat: 1) kaikkien motivoituminen yhteistyöhön, 2) yhteistä toimintaa ja säännölliset yhteiset palaverit, 3) ohjaajien ammattitaidon hyödyntäminen sekä 4) nuorten monipuolinen tukeminen.

Monissa vastauksissa toistui säännöllisten yhteisten palaverien ja suunnittelujen tarve. Näin saataisiin hyödynnettyä kaikkien osapuolten laajaa ammattitaitoa paremmin.

Pitkän aikavälin suunnitelmat auttaisivat kaikkia myös motivoitumaan paremmin yhteistyöhön. Näin ei tarvitsisi tehdä viime hetken suunnitelmia kaikessa kiireessä, joka vaivaa kaikkia. Molemmat ovat alan ammattilaisia, joiden tulisi sopia kaikille sopivista käytänteistä yhdessä. Kasvokkain ja yhteisissä tapaamisissa on helpompi sopia yhdessä kouluun ja nuorisotaloon liittyvistä asioista, eikä vaan kiireisin sähköpostiviestein viime tingassa. Tahtotila molemmilla on auttaa toisiaan, jos omat työajat, työtehtävät ja jo sovitut aikataulut sen mahdollistavat.

Tällaisesta suunnitelmallisesta yhteistyöstä hyötyisivät suuresti myös oppilaat, joiden parempi tukeminen koulutyöskentelyssä ja nuoruuden monissa haasteissa auttaisi heitä selviämään kouluvuosista helpommin.

Alla suoria sitaatteja ehdotuksista:

”Miten niinku koulun oppilaalla tai nuorilla menee tai onko heillä jotakin muita huolia tai semmoisia murheita.”

”No kyllä semmoinen varmasti niinku etukäteen suunnittelu lukuvuoden alussa voisi olla ihan hyvä missä olisi opettajia mukana ja nuorisotalon henkilökuntaa myös mukana sitten miettimässä.”

”Pitäisi saada semmoista säännöllistä jatkuvuutta.”

”Enempi niin että koulun oppilaat nähtäisiin myös niinä nuorina, ketä meillä on mahdollisuus kohdata ja saada sitä kautta nuorisotalon kävijöitä.”

5.5 Yleispalaute

Kaikki opettajat suhtautuivat opinnäytetyöni positiivisesti ja kiinnostuneesti. Aihe on myös heille tärkeä ja ajankohtainen. Nykyisessä tilanteessa laajempi yhteistyö helpottaisi kaikkien työtä ja ennen kaikkea tukisi koulussa opiskelevien lasten ja nuorten hyvinvointia ja koulussa jaksamista.

Tutkimusten mukaan valtaosa nuorista voi ihan hyvin, mutta sitten on joukko heitä, jotka tarvitsevat entistä enemmän tukea. Olemme saaneet viikoittain lukea uutisia nuorten tekemistä puukotuksista ja muista väkivallanteoista. Nämä lisääntyneet väkivallanteot ovat oire jostakin, johon pitäisi voida puuttua ajoissa. Osallistuin kesällä Laurea AMK:n kurssille Monialainen yhteistyö nuorten rikoskierteestä irrottautumiseksi; siellä tuli vahvasti esille varhaisen puuttumisen tärkeys ja nuorten riittävä tukeminen jo peruskoulun aikana.

Opettajien toiveena on, että yhteistyötä jatkettaisiin ja kehitettäisiin entisestään kaikkia osapuolia laajemmin palvelevaksi. Koulutyö on kiireistä ja osa oppilaista ei pysy mukana hektisessä kouluympäristössä. Parempi tiedonkulku esimerkiksi oppilaiden erilaisista ja ongelmatilanteista palvelisi kaikkia ja auttaisi puuttumaan ongelmatilanteisiin ajoissa.

Sekä opettajilla että nuoriso-ohjaajilla on yhtä suuri vaitiolovelvollisuus lasten ja nuorten asioissa. Nuorten ajankohtaisista asioista voidaan puhua myös nimettömästi.

Eritoten nuoriso-ohjaajien vastauksissa keskeisenä asiana tuli esille erilaiset työajat. Laajempi kouluyhteistyö ei onnistu nykyisillä työajoilla, koska nuoriso-ohjaajien työajat ovat iltapäiväisiä ja koulutyöskentely puolestaan ajoittuu aamupäivään ja varhaiseen iltapäivään.

Nuoriso-ohjaajilla voi olla tehtäviä myös muualla Maunulan nuorisotyöyksikössä. Tahtotila laajempaan yhteistyöhön ja ajankäyttöön kuitenkin jokaisella on.

Nuoriso-ohjaajat tulevat mielellään osallistumaan koulun kanssa yhteisiin tapahtumiin ja toimintoihin.

Koulussa ja nuorisotalolla käyvät samat lapset ja nuoret, jotka juttelevat mielellään juuri tutun nuoriso-ohjaajan kanssa, joka kuuluu vapaaehtoiseen vapaa-aikaan eikä pakolliseen koulutyöskentelyyn.

Toimintaa nuorisotalolla ohjaavat samat säännöt kuin koulullakin; hyvät käytössäännöt ja -tavat. Ketään ei saa kiusata ja kaikkia rohkaistaan tulemaan mukaan yhteistoimintoihin. Koska jokainen lapsi ja nuori haluaa kokea osallisuutta ja kaipaa turvallisuutta. Jokainen haluaa olla hyväksytty omana itsenään.

Nuorisotalolla nuoret viettävät vapaa-aikaa, ilman mitään velvoitteita. Siellä saa vain olla, puhua tai olla hiljaa.

Tehdä läksyjä tai tehdä yhdessä jotain kivaa, esimerkiksi leipoa tai katsoa elokuvia. Nuoret tietävät, että ohjaajilla on tiukka vaitiolo-velvollisuus, ja siksikin he usein juttelevat mielellään puolueettoman tutun ja turvallisen nuoriso-ohjaajan kanssa.

5.6 Tuotos

Analyysin pohjalta kehitin vuosikellomaisen vuosisuunnitelman Torpparinmäen peruskoulun opettajien ja nuorisotalon nuoriso-ohjaajien tarpeisiin. Suunnitelmassa esitellään erilaisia toimintoja vuodenajoittain. Alkusyksyn teemana on koulun aloitukseen liittyvät asiat. Kouluun tulee uusia oppilaita, joille sekä koulu että nuorisotalo ovat tuntemattomia paikkoja. Voitaisiin esimerkiksi järjestää nuorisotalon esittelypäiviä, ja rohkaista näin uusia lapsia ja nuoria tulemaan mukaan toimintaan kunkin luokka-asteen mukaan. Yhteiset retket ja tapahtumat, esimerkiksi liikuntapäivät, koskevat kaikkia koulun oppilaita ja opettajia. Opettajat vastaavat koko kouluun liittyvistä tapahtumista, nuoriso-ohjaajat yhden luokan kanssa toteutettavasta toiminnasta, yhdessä luokan oman opettajan kanssa. Kauden alussa on opettajien ja nuoriso-ohjaajien yhteinen suunnittelupäivä, jossa yhdessä sovitaan jakson tapahtumista ja toiminnoista. Sovitaan, missä ja milloin nuoriso-ohjaajat ovat mukana koulun toiminnoissa ja milloin tulevat mukaan esimerkiksi vanhempainyhdistyksen kokouksiin. Laajempi yhteistyö vanhempainyhdistyksen kanssa koettiin tärkeäksi.

Alkusyksyn jälkeen suunnitellaan lukukauden loppu, jossa otetaan huomioon syysloma ja joululoma sekä esitellään oppilaille nuorisotalon tarjontaa loma-aikana.

Vuoden alussa alkaa uusi talvinen lukukausi, jolloin voidaan suunnitella talviurheilua ja huomioidaan talviloma-aktiviteetit. Keväällä on erilaisia ryhmäytyksiä ja yhteisiä retkiä. Valmistaudutaan koulun loppumiseen ja kesälomaan, yhdeksäsluokkalaiset jännittävät jatko-opiskelumahdollisuuksiaan.

Liitteistä (liite 5) löytyy ehdotus vuosisuunnitelmapohjaksi eli asioista, joista pitäisi yhdessä sopia vuosittain. Yhdessä sovitaan, millaiselle alustalle suunnitelma rakennetaan, esimerkiksi Teamsin Planneriin tai Exceliin. Näin otsikoiden alle voidaan avata valikkoja, jonne lisätä yksityiskohtia suunnitelman otsikoista. Lisäksi voidaan seurata suunnitelman toteutumista, jolloin suunnitelman muokkausta tarpeen mukaan on nopea tehdä.

5.7 Johtopäätökset

Tämän opinnäytetyön aihe ja tekeminen tuli vahvasti mieleeni ollessani Torpparinmäen yhteisöllä peruskoululla yhteisöpedagogi (AMK) -tutkintoon liittyvässä yhdeksän viikon kehittävässä harjoittelussa. Olin aluksi huolissani virallisen tutkimusluvan saamisesta ajoissa Helsingin kaupungilta. Lupa tuli kuitenkin harjoittelujakson aikana ilman lisäselvitysvaatimuksia. Vasta myönteisen luvan saatuaani pystyin aloittamaan haastattelut ja aineiston keräämisen.

Toki ajatus laajemmasta kouluyhteistyöstä on ollut jo aiemmin mielessäni, sillä olenhan kymmenen vuoden ajan Torpparinmäen nuorisotalolla työskennellyäni tutustunut koulun erilaisiin toimintatapoihin, sekä yhteistoimintaan että nähnyt oppilaiden kasvukivut ja opiskelumotivaation vaihtelut. Nuoruuteen kuuluu tietyt ailahtelut, mutta siinä he tarvitsevat meitä aikuisia, jotka osaavat sopivasti hillitä ja kannustaa. Nuorisotyötä olen kaikkiaan tehnyt jo lähes neljäkymmentä vuotta. Tänä aikana nuorten tilanteet ja tyylit ovat vaihdelleet, mutta itse nuoret pysyvät samanlaisina huolineen ja kasvukipuineen.

Tämän työn tarkoituksena ei ole ollut laatia ihan täysin uutta ehdotusta ja toimintamallia kouluyhteistyöstä. Tavoitteena oli päivittää olemassa olevia hyviä käytänteitä paremmin toimiviksi ja monipuolisemmiksi ja kaikkia osapuolia paremmin palveleviksi.

Toki vastauksissa tuli esiin myös uusia asioita ja toiveita uudenlaisesta yhteistyöstä. Joten mielestäni onnistuin asettamassani tavoitteessa erittäin hyvin. Sain kiitettävällä tavalla apua ja tukea Torpparinmäen koulun henkilökunnalta ja Torpparinmäen nuorisotalon nuoriso-ohjaajilta.

Tässä työssäni olen koko ajan käyttänyt eettisiä periaatteita, myös henkilöhaastatteluja tehdesäni. Käytännössä haastattelut toteutettiin jokaiselle haastateltavalle juuri heille sopivana ajankohtana kahden viikon aikana. Haastattelu aika sovittiin kaikkien kanssa henkilökohtaisesti yhdessä joustavasti. Opettajia haastattelin heidän omissa luokissaan välituntien aikana, jolloin luokka oli tyhjä ja rauhallinen ja kaikki oppilaat ulkona. Näin säilyi luottamuksellisuus. Muuta kouluhenkilökuntaa haastattelin heidän omissa työhuoneissaan. Nuoriso-ohjaajia haastattelin nuorisotalolla keittiössä, jossa ei ollut muita.

Haastatteluaineiston purin ja litteroin tietokoneelle nopeasti haastatteluiden jälkeen. Kun kaikki haastattelut oli tehty, sen jälkeen printtasin kaikki litteroidut vastaukset paperille, jolloin koodaus eri väreillä oli helppo ja nopea tehdä. Eri väreillä koodasin samantyyppiset vastaukset. Koodauksen ja pelkistyksen jälkeen aineistosta nousi esiin kolme selkeää teemaa aiheista, joita haastattelukysymyksissä oli mukana.

Pidän kehittämistyötäni pääosin ja kokonaisuudessaan onnistuneena. Tarkoitukseni oli haastatella useampaa koulun opettajaa, mutta se ei valitettavasti onnistunut muun muassa opettajien lukuvuoden lopun kiireiden takia. Myös oma kehittävän harjoitteluni opintokokonaisuus lopui, jonka jälkeen minulla ei ollut enää lupaa tulla koululle haastattelemaan opettajia lisää. Toteutuneita haastatteluja tuli lopulta kaikkiaan kymmenen. Myös harjoittelujaksoon kuuluva haastattelutehtävä alan tulevaisuudesta antoi minulle paljon ajattelemisen aihetta. Kaikki asiat kehittyvät ja niiden tuleekin kehittyä, sillä paikalleen ei kukaan jää. Muuten putoaa kyydistä.

Allekirjoitan ajatuksen, että ammatillinen identiteetti rakentuu kunkin omaan historiaan perustuvaan käsitykseen omasta ammattitaidosta ja toiminnasta alan ammattilaisena sekä suhteesta työhön ja ammattiin. Myös ympäristö altistaa uuden oppimiselle. (Hoikkala & Kuivakangas 2017, 162.) Halu oppia ja kehittyä tulee jokaisesta itsestään.

Kehittämistyöni aihe oli ajankohtainen ja tarpeellinen. Henkilövaihdosten ja koronavuosien takia aiemmin laajempi koulu yhteistyö ei ole enää toiminut entisellä laajuudella.

Siksi ajatus laajemmasta ja monipuolisemmasta kouluyhteistyöstä on herännyt sekä opettajien että nuoriso-ohjaajien parissa. Tähän vaikuttaa myös Torpparinmäen peruskoulun viime vuosina kasvanut oppilasmäärä.

Oppilaita on enemmän kuin mille määrälle koulu on suunniteltu. Tilan ahtautta on siksi aika paljon, ja se vaatii erilaista suunnittelua ja aikataulutusta. Oppilasmäärän ennakoidaan tasaantuvan viiden seuraavan vuoden aikana. Lisääntynyt oppilasmäärä on lisännyt myös levottomuutta kaikkialla.

Koulun välitunneilla, niin sisällä kuin ulkona, tapahtuu ajoittain kahnauksia. Leikkimieliset painimiset muuttuvat helposti todellisiksi. Välituntivalvojia on kaksi ulkona ja kaksi sisällä. Isossa koulussa tämä määrä ei ole riittävä, jotta oltaisiin selvillä kaikista oppilaiden välisistä ongelmatilanteista, jota saattavat alkaa nopeasti. Tarvittaisiin lisää silmäpareja muun muassa välitunneille ja ruokailutilanteisiin. Huomasin, että minun näkyvä läsnäolonni esimerkiksi välitunneilla rauhoitti useasti tilanteita. Monet nuoret halusivat tulla juttelemaan tutun nuoriso-ohjaajan kanssa, esimerkiksi mahdollisista jatko-opintopaikoista ja kesäsuunnitelmistaan. Tutkimuksissa on todettu, että nuorisotalon ohjaajille on monen nuoren helpompi puhua kuin esimerkiksi opettajille tai jopa omille vanhemmilleen.

Opettajat edustavat koulua ja vaativaa oppimista, nuoriso-ohjaajat leppoosaa vapaa-aikaa. He ovat vapaa-ajan ja kasvattamisen ammattilaisia, jotka kuuntelevat nuoria ehdoitta, ilman pakkoa tai suorituspainetta. Nuorisotalolla on lupa vain olla, puhua tai olla hiljaa.

Kehittävän harjoitteluni aikana Torpparinmäen peruskoulussa havaitsin, miten nuoriso-ohjaajan läsnäolo välitunneilla ja ruokailuissa rauhoitti tilanteita. Nuoriso-ohjaaja ei kuitenkaan ole järjestyksenvalvoja, vaan läsnä oleva turvallinen aikuinen, jolla on aikaa lapsille ja nuorille. Yhdeksän viikon kehittävän harjoittelujaksoni aikana huomasin selvästi, miten iloisia lapset ja nuoret olivat aina välitunneilla nähdessään minut, heille ennestään tutun nuoriso-ohjaajan. Minä selvästi kuuluin ”kalustoon”. Kun olin reilun viikon poissa lomamatkani takia, nuoret olivat kyselleet opettajilta missä olin.

Eläköitymisten myötä myös koululle on tulossa muutaman vuoden sisällä henkilövaihdoksia. Tällöin ollaan taas uuden tilanteen edessä. Lisäksi valtion rahoituspolitiikka huolestuttaa. On oltava varaa palkata riittävästi opettajia ja hankkia tarvittavia oppimisvälineitä. Vauhdikas teknologian kehitys näkyy entistä enemmän oppilaiden arjessa ja koulutyöskentelyssä.

Kaikki eivät pysy vauhdissa mukana. Myös epävakaa maailmantilanne huolestuttaa niin koulun henkilökuntaa kuin oppilaitakin. Kaikki nämä vaikuttavat nuorten tulevaisuudenuskoon. Kaikki eivät jaksa innostua ja panostaa kouluun. Tässä tarvitaan tukena sekä opettajia että nuorisohjaajia ja molempien heidän monipuolista yhteistyötään.

Yhteistyö koulun ja nuorisotalon välillä on sujunut kohtuullisen hyvin. Esihenkilöiden ja työntekijöiden vaihtuvuus sielläkin on vaikuttanut yhteistoimintaan. Uusilla tulokkailla ei ole sitä hiljaista tietoa mitä vanhemmilla työntekijöillä on, eikä tunneta oikeita yhteyshenkilöitä. Aina ei ole myöskään aikaa riittävästi perehtyä koulun asioihin.

Sekä opettajat että nuorisohjaajat toteavat, että tutuksi tuleminen riippuu paljon myös henkilöstä itsestään. Pitäisi olla itse aktiivinen ja ottaa aikaa toisen toimintoihin tutustumiseen. Selkeät yhdessä sovitut toimintatavat ja rutiinit auttaisivat tässä. Voisi sopia, että esimerkiksi yhtenä päivänä viikossa tai kahdessa viikossa joku nuorisohjaaja osallistuisi opettajanhuoneessa kahvitautille ja voitaisiin tutustua ja vaihtaa ajatuksia.

Kehittämistyössä esiin tulleita teemoja olin jo osannut odottaa nousevan mukaan vastauksiin. Monella oli tiedossa opettajien ja nuorisohjaajien erilaiset työajat. Opettajat tulevat koululle aamulla, opettavat monta tuntia ja kiirehtivät kotiin. Seuraavan päivän oppitunnit on myös valmisteltava. Nuorisohjaajat tulevat talolle pääsääntöisesti puolilta päivin. Nuorisotalo on yleensä avoinna alkuiltapäivästä klo 13–16 nuoremmille koululaisille (3.–6.lk) ja myöhemmin klo 16–20 isommille koululaisille (7.–9.lk).

Ryhmätyksissä ja erilaisissa teematunneissa tarvitaan sekä opettajien että nuorisohjaajien työpanosta. Näissä moniammatillisuus pääsee hyvin oikeuksiinsa, ja molemmat tietävät voitavansa luottaa toistensa ammattitaitoon. Nuorten hyvinvointi ja koulutuspoluilla eteenpäin pääseminen on kaikille tärkeää. Yhteisillä toiminnansuunniteluilla ja säännöllisillä palavereilla kouluyhteistyötä voidaan saada paremmaksi ja toimivammaksi. On hyvä yhdessä miettiä ja löytää keinoja yhteistyöhön, ohjaajien monipuolisen ammattitaidon hyödyntämiseen. Mukaan kannattaa ottaa koko koulun henkilökunta ja kaikki toimijat, kuten vanhempainyhdistys.

Kaikessa keskiössä on oppilaiden, lasten ja nuorten hyvinvointi ja heidän monipuolinen tukemisensa kaikissa lapsuus- ja nuoruusiän haasteissa.

Vastaavat tilanteet ovat ainakin osittain tuttuja muissakin toimialan pisteissä.

6 POHDINTA

Tätä oppinäytetyötä oli mielenkiintoista tehdä. Opin paljon tällaisen prosessin tekemisestä; tiedonkeruusta, haastatteluista, aineiston käsittelystä, analysoinnista. Työn kuluessa tuli laskuja ja nousuja, epätoivon hetkiä ja iloa onnistumisesta ja oivaltamisesta. Epävarmuustekijät olivat välillä suuret. Olen oppinut paljon ja kasvanut myös ammatillisesti. Oppiminen on ollut paikoin myös haasteellista, sillä minulla on lievä luku- ja kirjoitushäiriö. Vuosia pohdin opintojen aloittamista ja haaveilin AMK-tutkinnosta. Työpaikkani koulutuksista vastaava suunnittelija rohkaisi minua hakeutumaan opiskelemaan, joten aloitin ensin polkuopinnot ja sitä kautta pääsin tutkinto-opiskelijaksi. Nämä AMK-opinnot täydensivät hyvin aiempaa nuoriso- ja ohjausalan tutkintoani.

Vaikeuksia tällaisessa työssä on pysyä riittävän objektiivisena, koska aihe on itsellekin niin lähellä ja tuttua oman monivuotisen nuorisotyön kokemuksen kautta. Näin minulle kävi. Ammattirooli ja kehittämistyön toteuttajan rooli varmasti menivät välillä limittäin ja lomittain. Toisaalta se myös antoi uutta innostusta tehdä haastatteluja, keskustella ja havainnoida koulutyöskentelyä ja kouluysteistyön näkytilaa ja tulevaisuuden tarpeita. Lisäksi arvot ohjaavat miten me ymmärrämme kehittämistyömme alla olevia ilmiöitä (Hirsijärvi & Remes & Sajavaara 2007, 157). Tiedonhankinta minulla oli mielestäni kokonaisvaltaista, ja tietoja keräsin luonnollisissa, todellisissa tilanteissa, kohdejoukko tarkoituksenmukaisesti valiten (Hirsijärvi 2007, 160).

Kehittämistyön tuloksena laadin ehdotuksen vuosisuunnitelmaksi. (liite 5). Suunnitelmaa on tarkoitus muokata ja päivittää säännöllisesti. Tilanteet ja tarpeet muuttuvat vuosittain ja myös henkilöt vaihtuvat niin koulussa kuin nuorisotalollakin. Vuosisuunnitelmassa on muistiin merkitty teemoja ja suunnittelupalavereja lukukausittain ja vuodenaikojen mukaan. Lukukauden vaihtuessa on syytä ottaa tarkasteluun kauden suunnitelma ja mahdollisesti sen päivittäminen. Lukuvuoden alkaessa olisi hyvä, jos vähintään yksi nuoriso-ohjaaja voisi osallistua opettajien suunnittelupäiville ennen koulun alkua elokuun alussa. Lomien kannalta tämä voi olla vaikea järjestää.

Olen itse aloittanut Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksen nuorisotyössä vuonna 1987. Ensin toimin musiikkikerhonorhoajana. Kaupungin sisäisen koulutuksen käytyäni jatkoin töitä Pukinmäen nuorisotalolla. Yhteensä olen työskennellyt kuudella eri nuorisotalolla, yhteensä 38 vuotta. Aiemmin nuoret olivat paljon oma-aloitteisempia kuin nykyisin. Myös talkoohenkeä löytyi aina, esimerkiksi musiikkitapahtumien järjestämisessä tai bänditreenauskämpän rakentamisessa. Myös kerhonvetäjiksi oli nuorten helppo päästä. Nykyisin on paljon suuremmat koulutusvaatimukset. Kaupungin nuorisotoimi on tarkka myös turvallisuusasioista.

Nuorilta vaaditaan nyt myös paljon enemmän kuin ennen. Nuorisotoimen tarkoitus on kuitenkin tarjota nuorille edelleen monipuolista mielekästä ja turvallista vapaa-ajan tekemistä. Nuorisotalo on siihen hyvä paikka. Nuorisotalon pitää edelleen tarjota eri-ikäisille nuorille vapaa-ajan leppoisa oleskelupaikka, jossa voi vain olla ja hengaila ilman tekemisen tai puhumisen velvoitetta. Yhteiskuntamme ja koulu on yleensä kaikkialla suoritepainotteinen, joten on hyvä, jos on jokin paikka, jossa nuori voi vain olla. Tai halutessaan jutella kahden kesken tutun ja luotettavan aikuisen, nuoriso-ohjaajan kanssa niitä näitä tai vakavia asioita.

Uskoisin, että tulevaisuudessa koulujen ja nuorisotalojen yhteistyö nousee entistä tärkeämmäksi. Yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset ja resurssit tulevat vaikuttamaan tähän. Hyvä esimerkki tästä on kouluvalmentajat, joita jo viime vuonna on palkattu eri kouluille Helsingissä yhteensä 28 henkilöä (Helsingin kaupunki 2024d).

6.1 Kehittämistyön eettisyys

Kehittämistyöni on toteutettu kokonaisvaltaisen eettisesti. Koulun ja nuorisotalon arvoja noudatettiin työtä tehdessä, kaikissa toimenpiteissä ja aineiston analyysissä. Näin ollen myös kehittämistyöni tulokset ovat luotettavia. Työni palvelee aidosti työelämää, toimialaa. Noudatin TENKin eli tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistusta kaikessa.

Haastateltavien henkilöllisyys ei tule esille missään vaiheessa kehittämistyötäni. Koska haastateltavien määrä oli suhteellisen pieni, en katsonut tarkoituksenmukaiseksi mainita esimerkiksi suorien sitaattien yhteydessä kumpi taho kommentin oli sanonut. Analyysissä esille tuomani suorat sitaattit on valittu vaihdellen molemmilta tahoilta ja eri vastaajilta.

Näin säilyy aineiston luotettavuus ja haastatteluihin osallistuneiden anonymiteetti. Eettiset näkökulmat ovat aina tärkeitä sellaisissa kehittämistöissä, joissa kohteina on henkilöitä. Haastattavaksi suostuvan on voitava olla varma, että hänen osallistumisensa on turvattua ja luotettavaa. Koulussa ja nuorisotalolla kaikilla on yhteinen käsitys oikeasta ja väärästä. Näin tulee olla jokaisessa eettisesti toimivassa työyhteisössä. Tämä on tärkeää varsinkin, kun toimitaan ympäristössä, jossa on lapsia ja nuoria.

6.2 Prosessin itsearviointi

Prosessi sujui mielestäni kokonaisuutena oikein hyvin ja asetetut tavoitteet toteutuivat. En ollut aiemmin tehnyt näin laajaa opinnäytetyötä, joten tämä oli minulle myös oppimisen paikka. Työhön kokonaisuudessaan kulunut aika yllätti. Tiedonhankinta oli välillä haasteellista, sillä samoja lähdekirjallisuuden tarvitsemiani kirjoja tarvitsivat samaan aikaan myös monet muut opiskelijat. Joitain keskeisiä kirjoja joutui näin odottelemaan pitkään, joka vastaavasti viivytti työn etenemistä. Kaikista teoksista ei ollut verkkokirjaa. Verkkoaineiston lukeminen tietokoneella oli hieman hankalaa, kun ei näkynyt esimerkiksi sivunumeroita. Tietolähteitä yritin kuitenkin hyödyntää mahdollisimman monipuolisesti, niin kirjallisuutta kuin verkkolähteitäkin. Työtä tehdessäni opin koko ajan lisää menetelmistä. Mielestäni onnistuin aineiston analysoinnissa hyvin, ja onnistuin tiivistämään alkuperäisen moninaisen aineiston ja ilmaisut kolmeen keskeiseen pääluokkaan.

Haastattelujen tekoa helpotti se, että opettajat olivat tulleet tutuiksi opintoihin kuuluvan yhdeksän viikon kehittävän harjoittelun yhteydessä. Olimme keskustelleet tulevasta opinnäytetyöstäni jo etukäteen vapaamuotoisesti opettajanhuoneessa ja niiden tuntien jälkeen, joissa olin ollut mukana. Kaikki ymmärsivät, että työn ja haastattelujen tarkoitus on parantaa kaikille tärkeää kouluyhteistyötä, josta kaikki hyötyisivät. Parempi yhteistyö edesauttaa kaikille tärkeiden tietojen kulkua ja helpottaa toimintojen aikatauluttamista. Lapset ja nuoret tulevat hyvin toimeen tuttuun nuoriso-ohjaajien kanssa. Yhteisissä tapahtumissa luodaan yhteisöllisyyttä ja koko koulun me-henkeä.

Kaikki totesivat työni olevan ajankohtainen ja kiinnostava. Koska olen ollut Torpparinmäen nuorisotalolla töissä jo kymmenen vuotta, olin itse havainnut puutteet kouluyhteistyössä ja jo aiemmin pohtinut miten sitä voisi parantaa. Haastatteluissa tuli ilmi, että yhteistyö oli joskus aiemmin ollut laajempaa. Sen hiipumiseen lienevät vaikuttaneet henkilöstön vaihtuminen niin koulussa kuin nuorisotalolla, koulun kasvanut oppilasmäärä ja oppilaiden lisääntynyt levottomuus. Myös korona-ajan kokoontumisrajoitteet ovat vaikuttaneet yhteistyöhön.

Työni lopputuloksena kehittämäni tuotos, vuosisuunnitelma, auttaa molempia osapuolia hahmottamaan yhteistyötä paremmin. Kun toimintoja suunnitellaan ja aikataulutetaan yhdessä ja merkitään ne yhteen dokumenttiin kaikille muistiin, se helpottaa kaikkien työtä. Tekemässäni suunnitelmassa huomioidaan kouluvuodenkierto, koulun aloitus, lomat, vuodenajat, yhteiset palaverit ja koulun lopetus. Uuden kouluvuoden alussa päivitetään entistä suunnitelmaa, muutetaan asioiden järjestystä tarvittaessa, poistetaan ja lisätään jotain. Kerran tehtyyn, valmiiseen pohjaan on helppo ja nopea tehdä tarvittavat muokkaukset. Tätä vuosisuunnitelman pohjaa ja rakennetta voivat hyödyntää kaikki toimialan toimijat.

6.3 Tilaajan palaute

Opinnäytetyöni toimeksiantajan, Torpparinmäen yhtenäisen peruskoulun edustaja luki työni ja oli tyytyväinen sen kokonaisuuteen.

Saadut tulokset eivät koulun edustajaa yllättäneet. Hänen mielestään parasta työssäni oli harjoittelun aikainen aktiivinen läsnäoloni koululla ja kirjaamani aidot havainnot koulupäivien arjesta ja oppilaiden kohtaamisista. Koululle toukokuussa palkattu kouluvalmentaja on vastannut osittain kohtaamisen tarpeeseen nuorten kanssa. Koululla odotetaan paluutani opintovapaalta takaisin nuorisotalon työvahvuuteen; siellä toiveena on, että osa työajastani olisi jatkossa käytettävissä myös nuorten koulupäivän aikaiseen kohtaamiseen. Opinnäytetyöni havainnot tukevat tällaista kohtaamisten suurta tarvetta.

6.4 Koulunuorisotyön tulevaisuus Torpparinmäen yhtenäisessä peruskoulussa

Oli mielenkiintoista saada yhdeksän viikon ajan seurata koulutyöskentelyä Torpparinmäen yhtenäisessä peruskoulussa. Koulun henkilöstön ja nuorisotalon nuoriso-ohjaajien toimiminen yhdessä on laadukasta moniammatillista yhteistoimintaa. Yhdessä toimien ollaan vahvempia. Nuoret tarvitsevat ympärilleen useita tuttuja ja turvallisia aikuisia.

Yhteistyötä tullaan varmasti kehittämään koulun, muiden nuorisojärjestöjen (esim. NMKY:n) kanssa sekä seurakunnan kanssa. Helsingin alueella on paljon nuorisotaloja, joissa on kehitetty hyviä toimintoja. Kaiken jo keksittyjen hyvien käytänteiden jakaminen tulee lisääntymään toimialalla, koska se hyödyttää kaikkia. Pyörää ei kannata keksiä uudestaan.

Uskoisin, että tulevaisuudessa nuoriso-ohjaajia tarvitaan entistä enemmän myös esimerkiksi erityisluokkien apuohjaajina, jotka eivät vastaa opetussuunnitelman toteutumisesta, vaan vahvistavat oppilaiden sosiaalisuutta ja yhteistoimintataitoja. Opettajat eläköityvät, ja jo nyt on ollut havaittavissa erityisluokan opettajien vaikea saatavuus kouluille. Nuoriso-ohjaajien monipuolista ammattiosaamista tullaan jatkossa tarvitsemaan ja hyödyntämään entistä enemmän.

LÄHTEET

- Cooper, Trudi 2018. Defining youth work: Exploring the boundaries, continuity and diversity of youth work practice. Teoksessa Pam Alldred, Fin Cullen, Kathy Edwards & Dana Fusco (toim.) The SAGE handbook of youth work practice. Lontoo:SAGE, 3–17.
- EduLabs-hanke. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Non-formaali oppiminen. Viitattu 30.8.2024. <https://fi.nonformal-education.eu/mita-tarkoittaa-non-formaali-oppiminen-tai-non-formaali-koulutus-kasvatus-mita-silla-tarkoitetaan-niin-oppijan-kuin-kouluttajan-nakokulmasta/>
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Helsingin kaupunki 2024. Viitattu 10.3.2024. <https://www.hel.fi/fi/kasvatus-ja-koulutus/perus-opetus/peruskoulut>
- Helsingin kaupunki 2024a. Viitattu 11.6.2024. <https://www.hel.fi/fi/uutiset/nuorisotyö-helsingin-kouluissa-ja-oppilaitoksissa-toimiiko-se>
- Helsingin kaupunki 2024b. Viitattu 11.6.2024. <https://www.hel.fi/fi/uutiset/nuorisotyö-helsingin-kouluissa-ja-oppilaitoksissa-toimiiko-se>
- Helsingin kaupunki 2024c. Viitattu 30.8.2024. <https://www.hel.fi/fi/uutiset/nuorisotyö-on-yhteistyötä-jolla-luodaan-pitkakestoista-turvallisuutta>
- Helsingin kaupunki 2024d. Viitattu 11.9.2024. <https://www.hel.fi/fi/uutiset/28-kouluvalmentaja-aloitti-työnsä-helsingiläiskouluissa>
- Hännikäinen-Uutela, Anna-Liisa ja Penttinen, Pekka 2023. Koulunuorisotyö. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Mikkeli: Grano. Viitattu 15.5.2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-515-4>
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Jyväskylä: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1997. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otava.
- Hoikkala, Tommi & Kuivakangas, Johanna (toim.) 2017. Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja.
- Honkasalo, Veronika & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti 2011. Tutkijat ja nuorisotyö liikkeellä. Tarkastelussa kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämishankkeet. Nuorisotutkimusverkosto. Helsinki: Unigrafia.
- Ilves, Kirsi 1998. Stadi ja sen nuoret. Nuorisotyötä Helsingissä 1948–1997. Helsinki: Edita.
- Jurvanen, Susanna & Kauppinen, Eila & Kiilakoski, Tomi & Kivijärvi, Antti & Laine, Sofia & Nyman-Kurkiala, Pia & Siegfriids, Anna 2021. Mitä koulunuorisotyö on? Tutkimuskatsaus koulunuorisotyön määritelmiin ja tavoitteisiin. Viitattu 15.5.2024. <https://nuorisotutkimus.fi/nakokulma75/>
- Juuret. Mikä on torppari. Viitattu 29.8.2024. <https://juuret.org/node/32>

- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2021. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 15.5.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/>
- Kiilakoski, Tomi 2007. Lapset ja nuoret kuntalaisina. Teos Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Hakapaino.
- Kiilakoski Tomi 2012. Kasvatus teknologisessa maailmassa. Tutkimus teknologisoituvasta kasvatuksesta. Nuorisotutkimusverkoston / Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 132. Helsinki: Nuoriso-tutkimusseura.
- Kiilakoski, Tomi 2015. Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Nuorisotutkimusverkosto. Tampere: Juvenes Print.
- Kiilakoski, Tomi & Kinnunen, Viljami & Djupsund, Ronnie 2015. Miksi nuorisotyötä tehdään? tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 2.9.2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-456-203-4>
- Kronlöf, Anna & Simola, Antti & Simola, Hannu 2024. Oppilailla on oikeus turvallisuuteen – asiasta on säädettävä laki. Helsingin yliopisto. Artikkel. 8.1.2024. Viitattu 20.5.2024. <https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/koulutus-ja-oppiminen/oppilailla-oikeus-turvallisuuteen-asiasta-saadettava-laki>
- Kuokkanen Katja 2020. Uudenkaupungin koulussa tehtävää nuorisotyötä kehittämässä - case Uudenkaupungin yhtenäiskoulu. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.5.2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202004205415>
- Lauanne, Lari 2021. Wanted! Koulunuorisotyö. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Mikkel: Grano. Viitattu 10.5.2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-304-4>
- Lauha, Heikki 2009. Nuorisotyöyksiköt ja alueellinen kouluyhteistyö Helsingissä. Helsinki: Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus.
- MTV Uutiset 2024a. MTV:n koulukysely: 40 prosenttia rehtoreista kertoo oppilaiden valmiuden jatko-opintoihin heikentyneen selvästi. Viitattu 30.5.2024. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mtv-n-koulukysely-40-prosenttia-rehtoreista-kertoo-oppilaiden-valmiuden-jatko-opintoihin-heikentyneen-selvasti>
- MTV Uutiset 2024b. MTV selvitti: Näistä syistä rehtoreiden usko oppilaiden tulevaisuuteen on koetuksella – "Lukutaito on romahtanut". Viitattu 30.5.2024. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/mtv-selvitti-naista-syista-rehtoreiden-usko-oppilaiden-tulevaisuuteen-on-koetuksella-lukutaito-on-romahtanut/>
- MTV Uutiset 2024c. Rehtori: "Kouluun tulee yhä enemmän lapsia, jotka eivät ole tottuneet kunnioittamaan aikuisia eivätkä tekemään itselle epämiellyttäviä asioita". Viitattu 30.5.2024. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/rehtori-kouluun-tulee-yha-enemman-lapsia-jotka-eivat-ole-tottuneet-kunnioittamaan-aikuisia-eivatka-tekemaan-itselle-epamiellyttavia-asioita>
- Nuorisolaki 1285/2016. Viitattu 20.5.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Nuorisoseurat. Viitattu 29.6.2024. <https://nuorisoseurat.fi/jarjesto/historia/>

- Nuorisotutkimus. Mitä koulunuorisotyö on? Tutkimuskatsaus koulunuorisotyön määritelmiin ja tavoitteisiin. 1.6.2021. Näkökulma. Viitattu 29.6.2024. <https://nuorisotutkimus.fi/nakokulma75/>
- Nuorten Helsinki. Viitattu 2.6.2024. <https://nuorten.hel.fi/opiskelu-ja-tyo/koulu-ja-oppilaitos-nuorisotyö/>
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2015. Kehittämistyön menetelmät. Uuden-laista osaamista liiketoimintaan. 3–4. painos. Helsinki: Sanoma Pro.
- Opetushallitus 2024a. Lasten ja nuorten osallisuus. Viitattu 2.7.2024. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lasten-ja-nuorten-osallisuus>
- Opetushallitus 2024b. Erasmus+ -ohjelma 2021–2027. Viitattu 2.7.2024. <https://www.oph.fi/fi/kansainvalisyys/erasmus-ohjelma-2021-2027>
- Opetushallitus 2024c. Perusopetuksen järjestäminen. Viitattu 16.9.2024. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/perusopetuksen-jarjestaminen-ja-koronatilanteesta-palautuminen-182022-alkaen>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024a. Tutkintokoulutukseen valmentavan Koulutuksen (TUVA) toimivuutta selvitettiin. Artikkelit 19.6.2024. Viitattu 29.5.2024. <https://okm.fi/-/tutkintokoulutukseen-valmentavan-koulutuksen-tuva-toimivuutta-selvitettiin>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024b. Mitä on tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (TUVA)? Viitattu 29.5.2024. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-tutkintokoulutukseen-valmentava-koulutus-tuva>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2024c. Valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma. Viitattu 16.6.2024. <https://okm.fi/vanupo>
- Opetussuunnitelma 2023–2024. Torpparinmäen peruskoulu. Helsinki.
- Opintovapaa. Mitä tekee nuoriso-ohjaaja. Viitattu 15.9.2024. <https://opintovapaa.fi/blog/oppimisesta/nuoriso-ohjaajan-tarkea-rooli-nuorten-tukemisessa-ja-ohjauksessa.html>
- Peda. Informaali oppiminen. Viitattu 30.8.2024. <https://peda.net/hankkeet/oppijat/ovo/lahtokohdat/informaali>
- Perusopetuslaki 21.8.1998/628. Viitattu 20.5.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Peruspalvelujen arviointi 2021. Aluehallintovirastojen vuotta 2021 koskeva peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. Aluehallintovirastojen julkaisuja 144/2022. <https://avi.fi/documents/25266232/109992716/Julkaisu-144+Kunnallisen+nuorisoty%C3%B6n+saatavuus.pdf/> Viitattu 16.6.2024.
- Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. Helsinki: Gaudeamus.
- Rinne kangas, Matti 2023. Artikkelit 11.5.2023. Mikään laki ei määrää, paljonko nuorisotyöhön pitää satsata – asiantuntija kysyy kuitenkin, onko nuorista järkevää säästää. Viitattu 30.5.2024. <https://yle.fi/a/74-20031124>

- Salin-Hämäläinen, Sari 2020. Kouluvalmentajan työnkuvan ja roolin merkitys osallisuuden ja varhaisen tuen vahvistamisessa. Sosionomi YAMK opinnäytetyö, Metropolia Ammattikorkeakoulu.
- Siltakorpi, Nina 2012. KANNATTAA TEHDÄ YHDESSÄ!: Porvoon nuorisopalveluiden ja koulujen yhteistyön nykytilan kartoitus ja ajatuksia. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 16.6.2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201204255137>
- Sjöström, Mari, Ahonen-Walker Mari & Myllymäki, Irmeli 2023. Koulunuorisotyön potentiaali esiin!. Blogi 3.2.2023. Kuntaliitto. Viitattu 16.6.2024. <https://www.kuntaliitto.fi/blogi/2023/koulunuorisotyon-potentiaali-esiin>
- Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry. Viitattu 16.6.2024. <https://nuorisoala.fi/nuorisotyon-ammattieettiset-ohjeet/>
- Suomen Nuorisoseurat - ajan hermolla 140 vuotta. Viitattu 17.8.2024. <https://nuorisoseurat.fi/jarjesto/historia/>
- Suomen nuorisotyön tilastot. Viitattu 17.8.2024. <https://nuorisotilastot.fi/1131/visualisoinnit/nuorisotyö-kunnissa/>
- Suutari, Minna 2016. Kunnallisen nuorisotyön ja Juvanpuiston koulun yhteistyön kehittäminen: Espoon kouluyhteistyömallin pohjalta. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Viitattu 16.6.2024. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201604285378>
- TENK. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Viitattu 29.8.2024. www.tenk.fi.
- Tietoarkisto. Laadullinen sisällönanalyysi. Viitattu 25.7.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallönanalyysi/>
- Torpparinmäen peruskoulun opetussuunnitelma. Viitattu 10.5.2024. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/opetussuunnitelma/23997389/perusopetus/tiedot>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Työmarkkinatori. Mitä nuoriso-ohjaaja tekee. Ammattitieto. Viitattu 29.6.2024. <https://työmarkkinatori.fi/ammattitieto/ammattit/nuoriso-ohjaaja>
- UNICEF. Lapsen oikeudet. Viitattu 10.5.2024. <https://www.unicef.fi/tyomme/lapsen-oikeudet/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsen-oikeuksien-sopimus-tiivistettyna/>
- Valli Raine (toim.) 2018. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineiston keruu. Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-Kustannus.
- Yleisradio. a-studio 25.6.2024. Radikalisoitumisen uhka. YLE TV1. Viitattu 26.6.2024.

LIITTEET

- Liite 1 Tutkittavan informointitiedote
- Liite 2 Tutkittavan suostumuslomake
- Liite 3 Haastattelukysymykset opettajille
- Liite 4 Haastattelukysymykset nuoriso-ohjaajille
- Liite 5 Vuosisuunnitelmamalli

LIITE 1

TIEDOTE OPINNÄYTETYÖSTÄ

Kouluysteistyön kehittäminen case: Torpparinmäen peruskoulu

Pyyntö osallistua kehittämistyöhön

Teitä pyydetään mukaan opinnäytetyöhön, jonka tarkoituksena on löytää keinoja kehittää ja monipuolistaa kouluysteistyötä Torpparinmäen peruskoulun ja nuorisotalon välillä.

Olemme arvioineet, että sovellutte kehittämistyöhön, koska työskentelette koululla tai nuorisotalolla. Tämä tiedote kuvaa opinnäytetyötä ja teidän osuuttanne siinä. Pehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä kehittämistyöstä, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus kehittämistyöhön osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Kehittämistyöhön osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta millään lailla osallistumiseen tulevaan yhteistyöhön koulun ja nuorisotalon välillä.

Voitte myös keskeyttää osallistumisenne koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte osallistumisen tai peruutatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana opin-näytetyön aineistoa.

Työn tarkoitus

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on löytää keinoja kehittää ja monipuolistaa kouluysteistyötä Torpparinmäen peruskoulun ja nuorisotalon välillä. Koulun oppilasmäärä on kasvanut, jonka takia myös levottomuus on lisääntynyt. Yhteistyön kehittämiselle on selkeä tarve.

Työn toteuttajat

Kehittämistyö toteutetaan Humanistisen ammattikoulun opintoihin kuuluvana opin-näytetyönä. Kehittämistyön toteuttaa Ari Manninen, työn ohjaajana toimii Humakin lehtori Kristiina Vesama.

Menetelmät ja toimenpiteet

Aineiston keruumenetelmänä on kysely tai haastattelu, johon tutkittavien toivotaan vastaavan. Sen kesto on korkeintaan puoli tuntia.

Kehittämistyö toteutetaan keräämällä aineistoa havainnoimalla sekä kyselyjen ja haastattelujen kautta. Työn tekijä säilyttää aineistoa vain itsellään eikä muilla ole pääsyä aineistoon. Kenenkään henkilötietoja ei tallenneta mihinkään eikä kenenkään henkilöllisyys tule esille millään tavalla aineistoa käsitellessä tai esitellessä. Kehittämistyön valmistuttua kaikki aineisto tuhoetaan.

Työn mahdolliset hyödyt

Kehittämistyö hyödyttää koulua ja nuorisotaloa ja niiden työntekijöitä parempana, moniammatillisen yhteistyön kehittymisenä.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Kehittämistyöhön osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta eikä mahdollisia matkakuluja korvata.

Tuloksista tiedottaminen

Kysymyksessä on oppinnäytetyö, joka julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa, josta se on vapaasti kaikkien luettavissa.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään kehittämistyöhön liittyviä kysymyksiä opin-näytetyön suorittajalle tai opinnäytetyön ohjaajalle.

Yhteystiedot

Kehittämistyön suorittaja (opinnäytetyön tekijä)

Nimi: Ari Manninen

Puh. 040 1781574

Sähköposti: arska.manninen@humak.fi

Humanistinen ammattikorkeakoulu, Helsingin kampus, Yhteisöpedagogi (AMK) -tutkinto (Järjestö- ja nuorisotyö)

Opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: lehtori

Nimi: Kristiina Vesama

Puh. 050 533 9229

Sähköposti: kristiina.vesama@humak.fi

Humanistinen ammattikorkeakoulu, Helsingin kampus

Kehittämistyön tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely

Tässä kehittämistyössä noudatetaan voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä

(EU:n yleinen tietosuoja-asetus, 679/2016 ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö).

Tässä opinnäytetyössä tiedonkeruu suoritetaan täysin anonymisti.

Opinnäytetyössä ei tarvita tietosuojaselostetta, mikäli tiedonkeruu suoritetaan täysin anonymisti:

Anonymisointi tarkoittaa henkilötietojen käsittelyä niin, että henkilöä ei enää voida tunnistaa niistä. Tiedot voidaan esimerkiksi karkeistaa yleiselle tasolle (aggregoida) tai muuttaa tilastolliseen muotoon siten, etteivät yksittäistä henkilöä koskevat tiedot ole enää tunnistettavassa muodossa. Tunnistamisen täytyy estyä peruuttamattomasti ja siten, että rekisterinpitäjä tai muu ulkopuolinen taho ei voi enää hallussaan olevilla tiedoilla muuttaa tietoja takaisin tunnistettaviksi.

Anonymisoinnissa on otettava huomioon kaikki kohtuudella toteutettavissa olevat keinot, joiden avulla tiedot voitaisiin muuttaa takaisin tunnistettaviksi. Rekisterinpitäjän on varauduttava myös siihen, että kerran tehty anonymisointi voi heiketä ajan ja teknisen kehityksen myötä.

Anonymisoinnin yhteydessä on huomioitava, että henkilö voi olla tunnistettavissa muutoinkin kuin nimen perusteella. Kerättävä aineisto voi sisältää henkilöstä yksityiskohtaista tietoa (esim. harvinainen sairaus) siten, että hän välillisesti tunnistettavissa.

Anonymisoituja tietoja ei enää katsota henkilötiedoiksi eikä niihin näin sovelleta tietosuojasäännöksiä.

Liite 2

Tutkittavan suostumuslomake

Kehittämistyön nimi: Kouluyhteistyön kehittäminen case: Torpparinmäen peruskoulu

Toteuttaja: Humanistinen ammattikorkeakoulu, Ari Manninen, puh. 0401781574, ars-ka.manninen@humak.fi /ohjaaja Kristiina Vesama, puh. 050 533 9229, kristii-na.vasama@humak.fi

Minua [osallistujan nimi] on pyydetty osallistumaan yllämainittuun opinnäytetyöhön, jonka tarkoituksena on kehittää ja monipuolistaa kouluyhteistyötä Torpparinmäen peruskoulun ja Torpparinmäen nuorisotalon välillä.

Olen saanut aiheesta tiedotteen ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen opinnäytetyöstä, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä kehittämistyöhön mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin työtä koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot kehittämistyön mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta.

Osallistun vapaaehtoisesti. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan kehittämistyöhön.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tähän kehittämistyöhön.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän osallistumiseni tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja voidaan käyttää osana opinnäytetyön aineistoa.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän kehittämistyöhön.

Jos opinnäytetyöhön liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan alle-kirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn.

_____ , _____ . _____ . _____

Allekirjoitus:

Nimenselvennys:

Alkuperäinen allekirjoitettu osallistujan suostumus sekä kopio tiedotteesta liitteineen jäävät opin-näytetyön tekijän arkistoon. Tiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan osallistujalle hänen niin halutessaan.

Liite 3

Haastattelukysymykset opettajille:

- 1) Millä luokka-asteella opetat: alakoulu, yläkoulu, erityisluokka
- 2) Käsitkiesi nykyisestä yhteistyöstä nuoriso-ohjaajien kanssa
- 3) Millaista yhteistyötä toivoisit jatkossa nuoriso-ohjaajien kanssa
- 4) Miten ja millä toimenpiteillä yhteistyötä voitaisiin kehittää paremmaksi
- 5) Mitä haasteita yhteistyön kehittämisessä voisi olla, tulla esille
- 6) Tunnetko jonkun nuoriso-ohjaajan nimeltä

Liite 4

Haastattelukysymyksiä nuoriso-ohjaajille:

- 1) Kuinka pitkään olet työskennellyt nuorisotyössä
- 2) Käsitteesi nykyisestä kouluyhteistyöstä opettajien ja koulun kanssa
- 3) Millaista yhteistyötä toivoisit jatkossa koulun ja opettajien kanssa
- 4) Miten ja millä toimenpiteillä yhteistyötä voitaisiin kehittää paremmaksi
- 5) Mitä haasteita yhteistyön kehittämisessä voisi olla, tulla esille
- 6) Tunnetko jonkun opettajan nimeltä

Liite 5

Vuosisuunnitelma, Torpparinmäen peruskoulu ja nuorisotalo

ALKUSYYSKY; koulun aloitus

- Opettajien vesopäivät; nutaohjaaja mukana
- Edellisen lukuvuoden ruusut ja risut; mitä tehdään toisin
- Yhteinen suunnittelu
- Nutan esittelypäivä kaikille
- Nutaohjaajat opettajanhuoneessa väiillä > tullaan tutuiksi
- Näkyminen välitunnilla; pelit, leikit
- Mukana tietyillä oppitunneilla
- Kesälomakuulumiset
- Yhteiset palaverit
- Teematunnit yhteisen suunnittelun pohjalta (esim. vuorovaikutus, tunnetaidot)
- Yhteistä ulkoilua, liikuntaa, retki

LOPPUSYYSKY; syysloma, joululoma

- Suunnitelman tarkastelu ja muokaus tarvittaessa
- Vanhempainyhdistyksen kokous; nutaohjaaja mukana
- Näkyminen välitunnilla
- Välituntiaktiviteetit sään mukaan sisällä tai ulkona
- Yhteiset palaverit
- Mukana tietyillä oppitunneilla
- Teematunnit
- Yhteistä ulkoilua, syysretki, luonnon muutokset
- Syysloman tekemisten suunnittelu
- Nutan esittely, syysloman ohjelman mainonta

Vuosisuunnitelma, Torpparinmäen peruskoulu ja nuorisotalo

ALKUVUOSI; talviloma

- Lukukauden alun tarkastelu
- Yhteinen suunnittelu
- Vanhempainyhdistyksen kokous; nutaohjaaja mukana
- Teematunnit
- Näkyminen välitunneilla
- Välituntiaktiviteetit, talvileikit
- Yhteiset palaverit
- Talvilomasuunnittelu
- Yhteinen retki, hiihtoa, luistelua
- Läksyapu halukkaille
- Ryhmäytykset

KEVÄT; koulun loppuminen

- Suunnitelman tarkastelu ja muokaus tarvittaessa
- Yhteiset palaverit
- Näkyminen välitunneilla
- Välituntiaktiviteetit sään mukaan sisällä tai ulkona
- Mukana oppitunneilla
- Ryhmäytykset
- Teematunnit
- Yhteistä ulkoilua, kevätretket, luonnon muutokset
- Kesäloman tekemisten suunnittelu
- Nutan esittely, kesäloman ohjelman mainonta

